

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EKONOMİSİ VE BESLENME EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİĞE UYUMDA KARŞILAŞTIĞI
SORUNLAR VE EĞİTİM İHTİYAÇLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nazmiye UŞAKLI

Ankara
Haziran, 2010

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EKONOMİSİ VE BESLENME EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİĞE UYUMDA KARŞILAŞTIĞI
SORUNLAR VE EĞİTİM İHTİYAÇLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nazmiye UŞAKLI

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nedime ŞANLI

Ankara
Haziran, 2010

JÜRİ ONAY SAYFASI

Nazmiye UŞAKLI'nın “Evli Bireylerin Evliliğe Uyumda Karşılaştığı Sorunlar ve Eğitim İhtiyaçları” başlıklı tezi 09.06.2010 tarihinde, jürimiz tarafından Aile Ekonomisi ve Beslenme Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Adı-Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Başkan:	Prof. Dr. Mine ARLI	
Üye:	Prof. Dr. Ayten ULUSOY	
Üye (Tez Danışmanı):	Yrd. Doç. Dr. Nedime ŞANLI	

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın ortaya çıkma sürecinde, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve yapıcı eleştirileri ile bana her zaman yol gösteren değerli Danışmanım Yrd. Doç. Dr. Nedime ŞANLI'ya, lisans eğitimimden bugüne titiz çalışmaları ile örnek olan, bilgisi, desteği ve yönlendirmeleri ile bana rehberlik eden ve jüri üyeleri arasında bulunan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Mine ARLI'ya, tezimi okuyup, bilimsel açıklamaları ile yön çizmemi sağlayan jüri üyesi Sayın Prof. Dr. Ayten ULUSOY'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Hem verilerin istatistiksel olarak değerlendirilme sürecindeki yardımları için, hem de kendisine ayırmam gereken vakitleri bana bağışladığı için sevgili eşim Arş. Gör. Ahmet UŞAKLI'ya çok teşekkür ediyorum. Ayrıca yaşamımın her anında beni destekleyen anneme ve babama şükranlarımı sunuyorum.

Nazmiye UŞAKLI

ÖZET

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİĞE UYUMDA KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE EĞİTİM İHTİYAÇLARI

UŞAKLI, Nazmiye

Yüksek Lisans, Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nedime ŞANLI

Haziran-2010, 88 Sayfa

Bu araştırmanın temel amacı, evli bireylerin evliliğe uyumlarında karşılaştıkları sorunları ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, bireylerin evlilik uyum düzeyleri incelenmiş ve evlilik uyumunun bazı demografik ve evliliğe ait değişkenlere göre fark gösterip göstermediği test edilmiştir. Araştırmanın evrenini, Afyonkarahisar il merkezindeki çeşitli kurumlarda çalışan 1-15 yıl arasındaki evli çiftler oluşturmaktadır. Araştırma evreni içerisinden, kolay ulaşılabilir örnekleme (convenience sampling) yöntemi kullanılarak, 194 evli birey (97 evli çift) seçilmiş ve bu örnek üzerinde araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Spanier (1976) tarafından geliştirilen “Çift Uyum Ölçeği” kullanılmıştır. Toplanan veriler, SPSS 13.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları evlilik uyumunun, Memnuniyet-Doyum, Fikir Birliği, Bağlılık ve Duygusal İfade olmak üzere dört alt boyuttan oluştuğunu göstermektedir. Araştırma sonuçları, evlilik uyumunun cinsiyet, yaş, evlilik süresi, daha önce evlenme, gelir, bireyin kendi ailesi ve eşinin ailesi ile görüşme sıklığı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular doğrultusunda, bireylerin evliliğe uyumda karşılaştıkları sorunları çözebilmeleri ve evlilik uyum düzeylerini yükseltebilmeleri amacıyla, eğitim ihtiyaçlarına yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, evlilik uyumu, Çift Uyum Ölçeği.

ABSTRACT

MARRIAGE PROBLEMS FACED BY INDIVIDUALS AND EDUCATIONAL NEEDS

UŞAKLI, Nazmiye

Master of Science, Department of Family Economics & Nutrition Education

Advisor: Asst. Prof. Nedime ŞANLI

June-2010, 88 Pages

The main purpose of this study is to determine the marriage problems faced by married individuals and their educational needs. Within this purpose, the present study investigated the marital adjustment levels of individuals and whether marital adjustment differed with respect to some demographic and other marriage related variables. The target population of this study consisted of couples married between 1-15 years and working in various institutions in Afyonkarahisar city. A total of 194 participants (97 married couples), which were selected based on convenience sampling method, were surveyed. Marital adjustment was measured using Dyadic Adjustment Scale developed by Spanier (1976). The data were analyzed using SPSS 13.0 for Windows. The findings of the study indicate that marital adjustment was comprised of four dimensions, namely Dyadic Satisfaction, Dyadic Consensus, Dyadic Cohesion, and Affectional Expression. The study also indicates that there were statistically significant differences among individuals in their marital adjustment levels based on gender, age, length of marriage, past marriage experience, income, the individual's frequency of contacts with his/her own family and his/her family in-law. Based on the results of the study, some recommendations were presented regarding the educational needs of married individuals in order to help them solve their marriage problems and to increase their marital adjustment levels.

Keywords: Marriage, marital adjustment, Dyadic Adjustment Scale.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
TABLolar LİSTESİ	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Evlilik Uyumu	3
1.2.1. Evlilik Uyumu ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	8
1.2.2. Evlilik Uyumu ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	13
1.3. Araştırmanın Amacı	15
1.4. Araştırmanın Önemi.....	16
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	17
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	17
1.7. Tanım ve Kısaltmalar	18
2. YÖNTEM.....	19
2.1. Evren ve Örneklem	19
2.2. Veri Toplama Araçları	19
2.2.1. Kişisel Bilgi Formu	19
2.2.2. Çift uyum Ölçeği (Dyadic Adjustment Scale)	20
2.3. Verilerin Toplanması	21
2.4. Verilerin Analizi.....	21
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	24
3.1. Araştırma Örneklemine İlişkin Demografik Özellikler	24
3.2. Çift Uyum Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanları	28
3.3. Evlilik Uyumu Faktör Analizi.....	30
3.4. Faktör Analizi Sonrası Çift Uyum Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanları	34
3.5. Araştırma Sorularına Yönelik Fark Analizleri	35
3.5.1. Cinsiyete Göre Evlilik Uyumu.....	36

3.5.2. Yaşı Göre Evlilik Uyumu	37
3.5.3. Eğitim Durumuna Göre Evlilik Uyumu	40
3.5.4. Mesleğe Göre Evlilik Uyumu	42
3.5.5. Eşin Çalışma Durumuna Göre Evlilik Uyumu.....	44
3.5.6. Evlilik Süresine Göre Evlilik Uyumu	46
3.5.7. Daha Önce Evlenip Evlenmeme Durumuna Göre Evlilik Uyumu	48
3.5.8. Evlenme Şekline Göre Evlilik Uyumu.....	50
3.5.9. Aile Tipine Göre Evlilik Uyumu.....	51
3.5.10. Çocuk Sahibi Olup Olmama Durumuna Göre Evlilik Uyumu	52
3.5.11. Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyumu	53
3.5.12. Gelir Düzeyine Göre Evlilik Uyumu	55
3.5.13. Aile ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu	58
3.5.14. Eşin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu	62
3.5.15. Anne Baba Durumuna Göre Evlilik Uyumu	66
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	69
4.1. Araştırma Sorularına Yönelik Fark Analizi Sonuçları	70
4.2. Öneriler	73
KAYNAKÇA	76
EKLER	82

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Örneklemin Demografik Özellikleri.....	24
Tablo 2. Yaşa İlişkin Diğer İstatistik Bilgiler	25
Tablo 3. Evlilik ve Aile Yapısına İlişkin Özellikler	26
Tablo 4. Ailelerle Görüşme Sıklıkları ve Anne Baba Durumu.....	27
Tablo 5. Çift Uyum Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Değerler	28
Tablo 6. Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanlarının Temel Çalışmalarla Karşılaştırılması... 29	
Tablo 7. Evlilik Uyumu Açıklayıcı Faktör Analizi.....	31
Tablo 8. Mevcut Çalışmada Ortaya Çıkan Faktörlerin ve Soru Maddelerinin Spanier'in (1976) Çalışması ile Karşılaştırılması	34
Tablo 9. Faktör Analizi Sonrası Çift Uyum Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Değerler.....	35
Tablo 10. Cinsiyete Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları.....	36
Tablo 11. Cinsiyete Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları.....	36
Tablo 12. Yaş Gruplarına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	38
Tablo 13. Yaş Gruplarına Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	39
Tablo 14. Eğitim Durumuna Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	41
Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	41
Tablo 16. Meslek Gruplarına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	42
Tablo 17. Meslek Gruplarına Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	43
Tablo 18. Eşin Çalışma Durumuna Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları	44
Tablo 19. Eşin Çalışma Durumuna Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları	45

Tablo 20. Evlilik Süresine Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	46
Tablo 21. Evlilik Süresine Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	47
Tablo 22. Daha Önce Evlenip Evlenmeme Durumuna Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları	48
Tablo 23. Daha Önce Evlenip Evlenmeme Durumuna Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları	49
Tablo 24. Evlenme Şekline Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	50
Tablo 25. Evlenme Şekline Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	51
Tablo 26. Aile Tipine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	51
Tablo 27. Çocuk Sahibi Olup Olmama Durumuna Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları	52
Tablo 28. Çocuk Sahibi Olup Olmama Durumuna Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları	52
Tablo 29. Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	54
Tablo 30. Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	54
Tablo 31. Gelir Düzeyine Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	56
Tablo 32. Gelir Düzeyine Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	56
Tablo 33. Aile ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	58
Tablo 34. Aile ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarında Bulunan Anlamlı Farkın Kaynağını Belirlemek İçin Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları (p değerleri)	59
Tablo 35. Aile ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	60
Tablo 36. Aile ile Görüşme Sıklığına Göre Bağlılık Alt Boyut Puanlarında Bulunan Anlamlı Farkın Kaynağını Belirlemek İçin Yapılan	

Mann-Whitney U Testi Sonuçları (p değerleri)	61
Tablo 37. Bireyin Eşinin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu	
Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	62
Tablo 38. Bireyin Eşinin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu	
Toplam Puanlarında Bulunan Anlamlı Farkın Kaynağını Belirlemek İçin Yapılan	
Mann-Whitney U Testi Sonuçları (p değerleri)	62
Tablo 39. Bireyin Eşinin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu	
Alt Boyut Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	63
Tablo 40. Bireyin Eşinin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Memnuniyet-Doyum	
Alt Boyut Puanlarında Bulunan Anlamlı Farkın Kaynağını Belirlemek İçin Yapılan	
Mann-Whitney U Testi Sonuçları (p değerleri)	64
Tablo 41. Bireyin Eşinin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Bağlılık Alt Boyut	
Puanlarında Bulunan Anlamlı Farkın Kaynağını Belirlemek İçin Yapılan	
Mann-Whitney U Testi Sonuçları (p değerleri)	65
Tablo 42. Anne Baba Durumuna Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının	
Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	66
Tablo 43. Anne Baba Durumuna Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının	
Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	67

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Dünyanın hiç bir yerinde ailesiz topluma rastlanmamıştır, toplumların refahı, mutluluğu ve güçlülüğü toplumu oluşturan ailelerin sağlıklı yapılarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu sağlıklı yapı ise en iyi evlilik kurumuyla sağlanabilmektedir ve aile ile ilgili kurumlara en yakın kurum olarak evlilik kurumu gelmektedir (Koçinoğlu, 1991).

Evlilik ve aile olgusu her ne kadar aile içinde ve bir toplumdan diğerine farklı anlamlar taşıyabilmekte ise de, içinde neredeyse evrensel sayılabilecek bazı gelişimsel olayların yaşandığı bir birimi ifade eder. Bu sosyal üniteyi oluşturan bireylerin birbirlerine olan güçlü bağlılıkları ve sadakatleri uzun yıllar sürer (Gülerce, 1996).

Evlilik, tarihsel süreç içinde, 4000 yıllık yeni bir toplumsal kurumdur. Doğada olmayan, insanın kurduğu bir kültür kurumudur. Her kültür olayı gibi zamanla değişen, yeni biçimler alabilen, kadın ve erkeğin birlikteliği ile gerçekleşen toplumun en küçük birimidir. İnsanın kurduğu her yapı gibi, evliliğinde zamanla aksayan, düzeltilmesi gereken yönleri vardır. Evlilik sorunlarının bunalımlarıyla başa çıkma yollarını aramak istemeyenlerin iddia ettikleri gibi, evlilik modası geçmiş bir kurum değil, bütün zorluklara karşın devam etmesi toplum sağlığı açısından gerekli olan ve çağın değişimi ile değişebileceği kabul edilen temel toplum birimidir (Özügurlu, 1996).

Literatür incelendiğinde evliliğin farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Özügurlu (1996) evliliği, birbirinden farklı ilgi, istek ve ihtiyaçlara sahip iki insanın, birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla kurdukları bir ilişkiler sistemi, karşılıklı bir dayanışma ve toplumsal onaylamayla gerçekleşmiş bir sözleşme ve tüm toplumsal yasaklamalar dışında tutulan, cinsel gereksinimlerin karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı bir kaynaşma olarak tanımlar. Glenn (1991) ise evliliği, bireyin mutluluğunu sağlayan ve kişiliklerinin gelişiminde önemli rol oynayan bir birim olarak ifade eder. Özgüven (2001)'e göre ise evlilik, kurumsallaşmış bir yol, ilişkiler sistemi, bir kadınla bir erkeği “karı-koca” olarak birbirine bağlayan, doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan, toplumsal yönden devletin kontrol, hak ve yetkisi bulunan yasal bir ilişki biçimidir.

Günümüzde evliliğin gereği ve nedenleri düşünüldüğünde, evlilik yaşamının, iki kişinin biyolojik, sosyal ve psikolojik gereksinimlerini doyurmayı amaçladığı gözlenmektedir. Biyolojik bir ihtiyaç olarak cinsel güdüyü doyurmak, sosyal ihtiyaç olarak birlikte güven, korunma, dayanışma içinde olduklarını hissetmek, psikolojik ihtiyaç olarak sevmek ve sevilme, evliliğin en önemli işlevlerindendir (Özgüven, 1997). Bu işlevi yerine getirebilmek için eşlerin biyolojik, sosyal ve psikolojik beklentilerini karşılıklı olarak ortaya koyup, mevcut rollerinde bir takım değişiklikler yapmaları gerekmektedir.

Bekarlık rollerinden evli çift rollerine geçişi simgeleyen ilk dönemin en önemli görevi, her iki kişiyi de mutlu edecek bir ortak yaşam biçimi bulmak, doyurucu cinsel etkileşim örüntülerini keşfetmektir. Ortak kararlar alma, aile sorumluluklarını paylaşma, çatışmaları çözme yollarını öğrenme görevleri de yeni çift için önemlidir. İlk yıllarda çiftlerin evlilikte gerçekçi olmayan beklentiler içinde olmaları düş kırıklığı ve çatışmalara yol açmakta, bu da evliliğin çoğu kez boşanma ile sonuçlanmasına neden olmaktadır (Onur, 1991).

Ülkemizde boşanma sayılarına bakıldığında, yıllara göre artış gösterdiği ve 2004 yılında 91,022 olan sayının, 2007 yılında 94,219'a yükseldiği gözlenmektedir (NVI, 2006). Boşanma oranlarındaki artış, evlilik ilişkilerindeki sorunların çözümüne ilişkin, çiftlerin eğitim gereksinimini artırmaktadır.

Evlilik uyumu, evlilik ilişkisinin sürdürülmesini sağlayan ve ailedeki tüm bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlığını etkileyen önemli unsurlardan biridir.

Uyumlu bir evliliğin ön koşullarından biri sağlıklı bir iletişimdir. Eşlerin birbirlerine açılma, birlikte olma, düşünce alışverişi davranışı olan iletişim, evlilik yaşamının kalitesini belirler. Eşler arasındaki iletişim sorunlarını çözmeden uyumlu bir evlilik sürdürmek zordur (Kalkan, 2002).

Davranış kuramları da iletişim becerileri ve çatışma çözme becerilerindeki yetersizliği evlilik sorunlarının başlıca nedeni olarak görmektedirler. Çiftler, karşılıklı ve yapıcı iletişimi ve çatışma çözme davranışlarını bilmiyorlarsa, uyumsuzluk yaşamaları kaçınılmazdır (DeTurck ve Miller, 1986; Christensen ve Shenk, 1991).

Eşler arasındaki iletişim becerilerini artırmak, her türlü sorunu açıkça tartışmak, anlayış ve hoşgörüyle çözümler aramak uyumsuzlukları azaltmanın uygun bir yöntemi olarak bilinmektedir (Özgüven, 2001). Bu nedenle çiftlere iletişim ve çatışma çözme becerileri kazandırmak, sorunların önlenmesine yardımcı olacak becerileri öğretmek ve böylece evlilik kalitesini artırmak amacıyla çeşitli eğitimlerin verilmesi önem taşımaktadır.

1.2. Evlilik Uyumu

Sosyal bir varlık olan insan, ancak başkalarıyla kurduğu ilişkilerle yaşantısını sürdürebilmekte ve mutlu olmaktadır. Evlilik uyumu ise, evlilik ilişkisinin sürdürülmesini sağlayan önemli unsurlardan biridir.

Evlilikte uyum konusunun, evlilik ve aile ilişkileri konularında yapılan araştırmalarda önemli bir yeri vardır. Evlilik uyumu psikolojide son yıllarda en çok incelenen konulardan olmuştur. Evlilik bireyin diğerine yüksek düzeyde bağlandığı, iki kişi arasındaki evrensel bir olaydır. Evlilik sosyal çoğalmayı düzenleyen işleviyle toplumun temelini oluşturan, oldukça önem verilen bir yapıdır. Bu yapının sürdürülmesi evlilik ilişkisi içerisinde bulunan kişilerin karşılıklı olarak psikolojik ve biyolojik ihtiyaçların karşılanmasına bağlıdır. İhtiyaçların karşılanması evlilik uyumunu da önemli ölçüde etkilemektedir (Gökmen, 2001).

Evlilik uyumu, devam eden ilişki sürecinin durumunu, yönünü kavramsallaştırır, hem bir sürekliliği hem de bu süreklilik içinde devam eden hareketi ifade eder. Süreç, bir çifti, süreklilik içerisinde, ileri ya da geri hareket ettiren olayları, koşulları ve etkileşimleri kapsar. Dolayısıyla, çiftler arası uyumu, iyi ya da kötü uyum şeklinde değerlendirilebilecek, belirli bir devamlılık içindeki hareket süreci olarak tanımlayabiliriz. Çiftler arası uyum şu kıstaslarla belirlenebilecek sürecin çıktısı olarak tanımlanabilir: 1- çiftler arasında problem yaratan farklılıklar 2-kişiler arası gerilimler ve kaygılar 3- çiftler arasında doyum 4-çiftler arasında bağlılık 5-çift olma açısından önem arz eden konularda görüş birliğidir (Spanier, 1976).

Evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilik mutluluğu, evlilik bütünlüğü kavramları evlilik ilişkisinin kalitesini tanımlamak için kullanılan kavramlardır. Evliliğin niteliğini

yordamada uyumun daha önemli olduğu düşünülmektedir. Bazı araştırmacılar bu kavramların içeriklerinin benzer olduğu ve her birinin etkileşimi ve tutumları betimlediğini ileri sürmektedirler. Özellikle evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramları, aralarında yüksek korelasyon olması nedeniyle çok sık birbirine karıştırılmakta ve eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Doyumlu çiftlerin aynı zamanda uyumlu çiftler olduğu belirtilerek bu iki kavramın birbirinden farklı kavramlar olmadığı ileri sürülmektedir. Buna karşılık bazı araştırmacılar ise bu korelasyon katsayısının böyle yorumlanmasının yanlış olduğunu ileri sürerek doyum ve uyumun iki farklı kavram olduğuna işaret etmektedirler (Yılmaz, 2001b).

Evlilik uyumunun tanımı ve kapsamı üzerine tartışmaların sürmesine rağmen birbiri ile etkileşen, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen ve sorunlarını olumlu bir şekilde çözebilen çiftlerin evliliği uyumlu bir evlilik olarak tanımlanır. Evlilik uyumu ayrıca çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatındaki memnuniyeti ve mutluluğu olarak da tanımlanır. Bu noktada evlilik doyumu ile karışır. Oysa çift uyumunda, evlilik doyumunda olduğu gibi bireylerin öznel algısı değil, aralarındaki ilişkinin niteliği değerlendirilmektedir. Bu nedenle evlilik uyumunda eşlerden her birinin iyi bir ilişki sürdürebilme kapasiteleri de önemlidir (Kışlak-Tutarel ve Çabukça, 2002). Evlilik doyumu, bireylerin ilişkilerinin tüm yönlerinde hissettikleri öznel mutluluk ve hoşnutluk duyguları olarak tanımlanmaktadır (Binici-Azizoğlu, 2000). Evlilik mutluluğu ise, bireyin evliliği hakkındaki doyum hissidir. Kişinin hem evlilik hakkındaki genel duygularını, hem de ilişkisinin belirli yönleri hakkındaki duygularını içerir (Yılmaz, 2001a).

Evlilik ilişkisinin niteliğinin araştırılmasında önemli bir kavram olan evlilik uyumunu incelerken bazı teorisyenler kriter olarak evlilik içi çatışmaları almış ve çatışmanın olmamasının ya da çiftin çatışma ile baş edebilme yetilerinin, o evlilikte uyumun varlığına işaret ettiğini öne sürmüşlerdir. Bazı araştırmacılara göre ise evlilik uyumu, eşlerin karşılıklı olarak evlilikten beklediklerini ümit ettiklerini gerçekleştirebilmek için tutum ve davranışlarında yaptıkları değişiklikleri ifade etmektedir (Fışıloğlu, 1990). Ancak, karşı tarafın değişeceğini düşünmek başlangıçta sorun yaratmasa da ileriki zamanlarda üzüntüye yol açar. Bu nedenle yaşam boyu sürmesi amaçlanmış bir beraberlikte, her iki tarafta birbirini olduğu gibi kabul etmelidir.

Evlilik uyumu, çeşitli modeller açısından da ele alınmıştır. Psikodinamik modele göre insanlar bilinçli ve bilinçsizce kendi narsistik ihtiyaçlarını doyuran eşler ararlar. Eşlerden biri baskın veya agresifken, diğer eş boyun eğici veya mazoşistik düşüncelere sahip olabilir. İnsanlar ego ideallerine en iyi hizmet edecek kişiyi eş olarak seçerler ve evlilik aracılığıyla bu ihtiyaçlarını gidermeye çalışırlar. Öte yandan ihtiyaçların benzerliği de eşleri bir araya getiren bir etmen olabilir (O’Leary ve Smith, 1991).

Psikodinamik modele göre, her eşin psikoseksüel gelişimi de evlilik uyumunda önemli rol oynamaktadır. Mutlu ve sağlıklı bir çocukluk yaşantısı geçirmiş, psikoseksüel çatışmaları sağlıklı bir şekilde çözümlenmiş bireylerin evlilik uyumları da yüksek olmaktadır. Çocukluk döneminde güvenli bir yakınlık sağlamış bireyler yetişkinlik dönemin romantik ilişkilerinde de olumlu özellikler gösterirler. Kişi-içi etmenler de psikodinamik modele göre evlilik uyumunu etkilemektedir. Kişinin nörotiklik düzeyinin yüksek olması, düşük dürtü kontrolü, zayıf sosyal beceriler, alınganlık, içe dönüklük gibi özellikler evlilik uyumunun azalmasına neden olmaktadır (O’Leary ve Smith, 1991).

İkili ilişkileri ele alan modellerden biri de sosyal öğrenme modelidir. Sosyal öğrenme modeli Thibault ve Kelley’nin sosyal mübadele teorisine uzanır. İkili ilişkilerdeki karşılıklı bağımlılığı açıklama amacını güden kuram, ilişkiden alınan doyum ve ilişkiye bağımlı olmanın iki ayrı kavram olduğunu ileri sürmektedir. Bir birey, kendisine fazla doyum sağlamayan bir ilişkiyi, bağımlılığının yüksek olması nedeniyle sürdürebilir. Sosyal mübadele yaklaşımına göre bu, *karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi* olarak adlandırılmaktadır. Karşılaştırma düzeyi, bireysel yaşantılar ve gözlemlere bağlı olarak, bir ilişki türü için doyum-doyumsuzluk boyutundaki nötr noktayı temsil etmektedir. Her hangi bir ilişkiden alınan sonuçlar bu nötr noktanın üstündeyse, ilişki doyum verici, altındaysa doyum sağlamayan ilişki olarak nitelendirilmektedir. Seçenekler için karşılaştırma düzeyi ise bireyin mevcut ilişkilerini, olası başka bireylerle yaşaması durumunda elde edeceği doyuma ilişkin tahminlerinin orta noktasıdır. Bu durumda, kurama göre insanlar, ilişkiyi sürdürüp sürdürmeyeceği konusunda karar verirken seçenekler için karşılaştırma düzeyini ölçüt olarak kullanmaktadırlar (Hovardaoğlu, 1996). Yani kişi bugüne kadarki tecrübeleri ile mevcut ilişkisinden beklentilerini belirler. Bu beklentiler karşılandığı sürece evliliği uyumlu bir şekilde devam eder.

Son yıllarda eş ilişkilerine, duygusal ilişkilere ve aile-içi ilişkilere sosyal öğrenme modeli çerçevesinde duyulan ilgi giderek artmakta; uyumlu ve uyumsuz çiftlerin davranışları bu model etrafında incelenmektedir. Stuart'ın pekiştireç modeline göre uyumlu ve uyumsuz çiftlerin davranışları gözlemlendiğinde, uyumsuz çiftlerin birlikte boş zaman faaliyetlerine pek fazla katılmadıkları, birlikte oldukları süre içinde de birbirlerini hoşnut edecek çok az davranış sergiledikleri, çoğunlukla birbirlerine karşı negatif oldukları görülmektedir. Uyumsuz çiftler çoğunlukla şikayet edici, savunmacı ve karşı koyucu davranış gösterirler. Eşinin ifadelerini de olumsuz olarak değerlendirme eğilimindedirler (O'Leary ve Smith, 1991).

Eşlerin evliliğe uyum sağlamaları ve mutluluklarını sürekli kılmaları, bazı ana konularda ve temel ilkelerde anlaşmalarına bağlıdır. Başarılı bir evlilik uyuşma, karşılıklı sevgi, saygı ve paylaşma ile mümkün olur. Evliliğin mutluluğu ve sürekliliği ise, eşlerin kişisel sorumluluklarını kabul ederek, beraber yaşamak için istekli olmaları ve çaba harcamaları ile sağlanabilir (Özgüven 1997). Evlilikte eşler arasında kurulan iletişim ile diğer toplumsal ortamlarda başka insanlarla kurulan iletişim arasında önemli bir benzerlik bulunmaktadır. Diğer birçok değişkenle birlikte eşlerin sahip olduğu insan ilişkileri becerileri, evlilikte uyumu güçlendirmekte ya da yaşanan problemleri neredeyse içinden çıkılmaz duruma getirmektedir (Sardoğan ve Karahan, 2005).

İlişkilerin devamlı çatışma ortamında devam ettiği bir evlilik uyumsuz evlilik olarak kabul edilir. Çatışma her kurumda ortaya çıkabilir ve normaldir. Önemli olan çatışmanın şiddete dönüşmemesi, alışkanlık haline gelmemesi için önlem almaktır. Bunun için de, çatışmanın nedenlerini tespit etmek ve bu nedenleri ortadan kaldırmak gerekir.

Uyumsuzluk nedenleri olarak, eşler arasındaki yaş, din, milliyet farkı, kadının bir meslek sahibi olarak ev dışında çalışması, cinsel yaşamda düzensizlik, cinsiyete bağlı rollerde yetiştirme şekli, anne-baba evliliğinin mutluluk derecesi, toplumsal statü ve eğitim düzeyi, eşlerin ev yönetimi konusunda bilgi ve becerilerinin yetersizliği, ev ile ilgili sorumlulukların yerine getirilmemesi, eşler arasındaki sevgisizlik, güvensizlik, saygısızlık sayılabilir.

Eşler çeşitli konularda ortaya çıkan çatışma durumunda olayın nedenini ararken birbirlerini tanıma fırsatı da bulabilirler. Böylece evliliği giderek daha uyumlu hale getirebilirler. Ancak; aile de sorunların çözülemeyecek derece de yoğunlaşması ise, aile bireylerinin fiziksel ve duygusal sağlığını bozacak duruma gelmesidir. Çoğu zaman yoğun çatışmalar yaşanabilir. Bireyler bu dönemi zarar görmeden atlatabilmezse boşanma noktasına gelebilirler. Evlilik gibi boşanma da sosyal ve yasal bir olaydır; ancak birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de istenen bir durum değildir. Boşanmaların azalabilmesi için gençlerin evlilik, aile, eş seçimi, çocuk yetiştirme vb. konularda eğitilmesi, aile danışmanlık hizmeti verecek kurumların yaygınlaştırılması ve bazı kurumların ailelerle birlikte çalışması gerekir. Özellikle başlangıç yıllarında eşler birbirlerini tanıma fırsatı bulurlarsa ileriki yıllarda bunalım yaşanmayabilir (Güngen, Tokyürek ve Şanlı, 2002).

Uyum sağlayıcı sorun çözme becerileri eşleri yaşam olaylarına karşı daha esnek hale getirebilirken, uyumsuz sorun çözme becerileri eşleri soruna daha duyarsız hale getirebilir. Örneğin, uyumlu becerileri olan bir çift, sorunlarını savunmacı olmayan bir şekilde tartışır, nötral ses tonunda birbirlerinin görüşünü öğrenmek ister ve sohbetlerine mizah katar. Eşlerden birinin sorunu olduğunda sorunu birlikte çözerler, soruna karşı birlikte bir savunma planı geliştirirler. Tam tersine; eşlerden birinin sorun çözme becerisi yetersiz ise güçlüklerden dolayı diğerini suçlayıcı ve sinirli olabilir, yüksek ses tonunu kullanabilir ve birlikte plan geliştirmekten kaçabilir. Sonuç olarak da evlilik doyumunda azalma olur. Kısacası, yaşam olaylarında çift uyumunu arttıran en önemli unsur eşler arasındaki sağlıklı etkileşimdir. Yaşam olayları, bilişsel yetersizlik ve duygusal huzursuzluk durumunda sorun çözme davranışında kötüleşmeye ve stresin artmasına neden olabilir. Bu yetersizlik, eşleri birbirlerinin hatasını aramaya daha yatkın hale getirir ve öfkeye, düşmanlığa, üzüntüye, yetersiz iletişime ve yetersiz duygusal paylaşımına neden olabilir (Cohan ve Bradbury, 1997).

Günümüzde, evlilik ilişkileri üzerinde çalışmak, hem kuramsal hem de klinik amaçlar açısından önem kazanmıştır. İki farklı karakter ve cinsiyette insanın, hayatını birleştirerek bir arada yaşamaya başlaması, güzel yanları yanında, zorlu ve güç bir süreçtir. Bu nedenle bu yaşantıyı ve evlilik kalitesini etkileyebilecek bütün değişkenlerin incelenmesi faydalı olacaktır.

1.2.1. Evlilik Uyumu İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Tezer (1986) kadınların ve eşlerinin genel evlilik uyumları ile; a) evlilik çatışma konusunun yaygınlığı b) çatışma sıklığı c) çatışma kaynağı olarak her eşin kendi sorumluluğunu algılaması arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Ankara’da 104 evli çiftle yaptığı çalışmada kadın ve erkek arasında önemli farklara rastlamıştır. Buna göre kadınların eşlerine oranla daha gergin olup, eşlerinin sorumluluklarını uyumsuz algıladıklarını açıklamıştır. Araştırma sonuçlarına göre kadınlar ilişkilerinde uyumsuzluk derecesinin azaldığını algılar algılamaz, evlilik uyumları artmıştır, hem erkek hem kadın ilişkilerinde çatışma, uyumsuzluk olmadığını algıladıklarında uyumlarının arttığı görülmüştür. Yani uyumsuzluk yayılımı, sıklığı azaldığında kadınlar ve eşleri için gerginlik azalır. Erkeklerin çatışma başladığında sorumluluklarını kendi kendilerine aldıkları sürece evlilik doyumlarının arttığı bulgular arasındadır.

Yıldırım (1993), karı-koca ilişkileri kapsamında düşünülen bazı değişkenler açısından evli bireylerin uyum düzeylerini incelemiştir. Araştırmanın örneklemi, Ankara’nın merkez ilçelerinde yaşayan, farklı sosyoekonomik düzeydeki (SED) 555 kadın ve 541 erkek olmak üzere toplam 1100 evli bireyden oluşmuştur. Evli bireylerin uyum düzeyleri Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) ile ölçülmüş, evli bireylere ilişkin bilgiler ise araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde Çok Yönlü Varyans analizi ve Newman Keuls (NK) testi kullanılmıştır. Araştırmada ele alınan eşlerin "duygu ve düşüncelerini paylaşma", "cinsel yaşamda anlaşma", birbirlerinin "cinsel isteklerini reddetme" ve birbirlerine "dayak" atıp atmamaları değişkenlerine göre evli bireylerin uyum düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur.

Kabakçı, Tuğrul ve Öztan (1993) birbirleriyle evli olmayan, evli kadın ve evli erkeklerden oluşan kişiler ile çeşitli demografik özelliklerle eş değerlendirilmesi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Hem kadınlar hem de erkekler için bağımlılığın olumsuz bir özellik olarak algılandığı görülmüştür. Kadınlar ve erkekler tarafından “mutlu” olarak değerlendirilen evliliklerde eşin daha çok güvenilir, daha az bağımlı, daha az kopuk ve daha az kontrolcü olarak algılandığı görülmüştür.

Azizoğlu Binici ve Hovardaoğlu (1996) tarafından evlilik sorunu nedeniyle psikolojik yardım almamış 50 evli çift ile Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeği'nin evli çiftler için geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapmak amacıyla görüşülmüştür. Bu araştırmada da 250 çifte ulaşılmaya çalışılmış, ancak 50 çift ile görüşülebilmektedir. Bu durum, ülkemizde çiftlerle çalışma yapmanın güçlüğüne gösteren ve araştırmacıları zorlayan göstergelerdendir.

Şirvanlı-Özen (1999) tarafından yapılan bir çalışmada çatışma ve boşanmanın davranış ve uyum sorunları üzerindeki rolleri incelenmiştir. Eşler arasındaki uyumun çocuklar üzerindeki etkilerinin değerlendirildiği bu çalışmada, çatışmalı ve boşanmış ebeveynlerin çocuklarının psikolojik sorun düzeyleri ve kaygı düzeylerinin, çatışmasız ebeveynlerin çocuklarına oranla daha yüksek olduğu; çatışmasız ebeveynlerin çocuklarının, çatışmalı ve boşanmışlarınkine oranla çevrelerinden daha fazla sosyal destek algıladıkları ortaya çıkmıştır.

Tutarel-Kışlak ve Çabukça'nın (1999) yaptığı çalışmada demografik değişkenlerin evlilik uyumunu yordamadığı belirlenmiştir. Eşlerin evlilik uyumlarının evlilik yılı, çocuk sayısı gibi değişkenlerle bağlantılı olmadığı ortaya çıkmıştır.

Tutarel-Kışlak ve Çabukça (2002) amacı, demografik değişkenler ile empatinin evlilik uyumunu yordamadaki katkılarını araştırmak ve cinsiyete bağlı olarak empati puanları arasında fark olup olmadığını belirlemek olan bir çalışma yapmışlardır. Analiz sonuçlarına göre, evlilik uyumunu yordayan anlamlı değişkenin empati olduğu belirlenmiştir. Empati puanlarının cinsiyete bağlı olarak değişmediği belirtilmiştir.

Kalkan (2002), evlilik ilişkisi geliştirme programının evli çiftlerin evlilik uyum düzeylerine etkisini incelemiştir. Araştırmanın katılımcıları deney ve kontrol grubu olmak üzere toplam 28 evli bireyden oluşmaktadır. Deney ve kontrol gruplarına Evlilikte Uyum Ölçeği ön-test ve son-test olarak uygulanmıştır. Oturumlar yaklaşık 2,5 saat olmak üzere 10 hafta sürmüştür. Oturumların sonunda deney ve kontrol gruplarına uygulanan Evlilikte Uyum Ölçeği ön-test ve son-test puan ortalamaları arasında bir fark olup olmadığını belirlemek için kovaryans analizi kullanılmıştır. Çalışmada, evlilik ilişkisini geliştirme grubuna katılmanın, evli bireylerin evlilik uyum düzeyleri üzerinde anlamlı fark oluşturduğu bulunmuştur. Ayrıca deney ve kontrol grubundaki çiftlerin

evlilik uyumlarına ilişkin ön-test ve son-test sonuçlarının cinsiyete göre değişme göstermediği de ifade edilmiştir.

Çilli, Kaya, Bodur ve diğerlerinin (2004), çalışan ve ev kadınları ile yaptıkları araştırmada; her iki grupta eğitim durumu yüksek olanların görücü usulüne oranla daha çok tanışarak evlendikleri bulunmuştur. Ev kadınlarında anksiyete puanları çalışan kadınlardan yüksek bulunmuştur. Görücü usulü ile evlenen çalışan kadınlarla tanışarak evlenenlerin arasında hiçbir psikolojik belirti alanında anlamlı fark bulunmazken, görücü usulü ile evlenen ev kadınlarının anksiyete ve somatizasyon puanları tanışarak evlenenlerden yüksek bulunmuştur.

Sardoğan ve Karahan (2005), geliştirdikleri 10 oturumluk İnsan İlişkileri Beceri Eğitim Programı'nın evli bireylerin evlilik uyum düzeyleri üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Programa katılan evli bireylerin evlilik uyum düzeylerinin, programa katılmayan bireylerin evlilik uyum düzeylerinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Demiray (2006), evli çiftler arasındaki evlilik uyumunu bazı demografik değişkenlere (yaş, cinsiyet, eğitim, evlilik süresi, çocuk sayısı, çalışma durumu, aile ziyaretleri, evlilik biçimi, gelir düzeyi, aile tipi) göre incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre eşlerin yaşları, evlilik süreleri ve aile ziyaretlerinin evlilik uyumlarıyla ilişkisi anlamlı bulunmuştur.

Tuncay (2006), evlilik uyumu ile mükemmeliyetçiliğin kişilerarası bağlamda ilişkisini incelediği bir araştırma yürütmüştür. Çalışma, ilk evliliğini sürdüren 210 kişiden oluşan (105 kadın ve 105 erkek) bir Türk örnekleminde incelenmiştir. Katılımcılar, evlilik uyumu (Çift Uyum Ölçeği-ÇUÖ), mükemmeliyetçilik (Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği-ÇBMÖ), algılanan eleştiri (Algılanan Eleştiri Ölçeği-AEÖ), depresyon (Beck Depresyon Envanteri-BDE) ve sürekli-kaygı (Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri-Sürekli Kaygı Formu-DSKE-S) ölçekleri ile birlikte demografik bilgi formunu tamamlamışlardır. Veriler değerlendirildiğinde, kadınların başkalarınınca belirlenen mükemmeliyetçilik boyutundaki yüksek puanları, depresyon ve sürekli kaygısındaki yüksek puanları ile çocuğunun olması, evlilik uyumundaki düşük puanlar ile ilişkilidir. Ayrıca, eğer kadın, eşinin ona karşı eleştirel olduğu algısına sahipse, evlilik uyumu puanları düşmektedir. Bunların yanı sıra,

erkeklerin başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik ve depresyon puanları yükseldikçe, evlilik uyumu puanları düşmektedir. Ayrıca, eğer erkek eşine karşı eleştirel olduğu algısına sahipse, evlilik uyumu azalmaktadır.

Fidanoğlu (2006), evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Kadın ve erkek verilerinin ayrılmış olduğu korelasyon analizleri sonucunda; kadının evlilik uyumunu etkileyen değişkenler; evlilik süresince ayrı kalınan süre olması ve mizah tarzı olarak bulunmuştur. Erkeklerin evlilik uyumu üzerine yaş grupları ve kaygı durumunun anlamlı etkisi olduğu saptanmıştır. Mizah gruplarının erkeklerin evlilik uyumu üzerine etkisi anlamlı bulunmamakla beraber anlamlılık seviyesine yakındır. Araştırmadaki çiftlerde mizahi özelliklerinin yüksek olmasının evlilik uyumunu olumlu etkilediği, mizahi özelliklerinin olmamasının ise olumsuz etkilemediği bulunmuştur.

Bal (2007), evli çiftlerin uyumunda ve evlilik kalitesinde, bağlanma stillerinin ve cinsiyet rollerine ilişkin tutumların ilişkisini araştırmıştır. Elde edilen bulgulara göre kadın ve erkeklerde cinsiyet rolleri ile evlilik uyumu arasında ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Kadınlarda hem kadınsılık hem de erkeksilik özellikleri arttıkça evlilik uyumunun arttığı görülmektedir. Erkeklerde ise kadınsılık puanları arttıkça evlilik uyum puanlarının da arttığı görülmüştür. Bu iki bulguya dayanarak androjen cinsiyet rolüne sahip bireylerin daha uyumlu evlilik yaşantıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına bakıldığında bağlanma stilleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiye yönelik olarak kadınlarda evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasında bir ilişki gözlenmemiştir. Erkeklerde ise bağlanma stillerinden kaygı ve kaçınma puanları ile evlilik uyumu arasında pozitif korelasyon olduğu görülmüştür.

Fidanoğlu (2007), evlilik uyumu ile eşlerin somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek ve evlilik uyumunun sosyo-demografik değişkenlere göre fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın örneklemini için İstanbul Ümraniye ilçesi Kazım Karabekir Mahallesi, dört ayrı coğrafi bölgeye ayrılarak her bölgeden rastgele yöntem kullanılarak yedi sokak ve her sokaktan yine rastgele yöntemle dört hane seçilmiştir. Araştırmaya 270 gönüllü evli çift katılmıştır. Katılımcılara, araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik özellikleri tespit için Bilgi Formu, Çiftler Uyum Ölçeği (ÇUÖ) ve Somatizasyon Ölçeği (SÖ)

uygulanmıştır. Yürütülen analizler sonucunda, Çift uyumu alt ölçeklerinden bazıları ile anlamlı derecede ilişkisi saptanan değişkenler cinsiyet, eğitim durumu, çocuk sahibi olma, babanın hayatta olması, ayrı yaşanan süre olması, eşlerin akrabalık durumu ve evlilik süresidir. Somatizasyonla anlamlı derecede ilişkili bulunmuş değişkenler ise cinsiyet, eğitim, sosyal güvence, kız çocuğuna sahip olma, bireysel ve ailevi sağlık durumu, kilo farkı ve evlilik süresidir. Ayrıca, çift uyumu ile somatizasyon arasındaki negatif yönde zayıf ilişki bulunmuştur. Somatizasyon puanı azaldıkça, çift ilişkisindeki doyum, fikir birliği, duyguların ifadesi ve genel evlilik uyumu artmaktadır.

Akbaş (2008), endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin evlilik uyumları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için yürüttüğü çalışmada örneklem grubuna “Öğretmenlik Tutum Ölçeği” ve “Çift Uyum Ölçeği” uygulamıştır. Bu ölçeklerden elde edilen toplam puanlar; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleki kıdem, alan, gelir düzeyi, evlenme biçimi, evlilik süresi, çocuk sayısı, eşlerin çalışma durumu, eşlerin mesleği gibi değişkenler açısından incelenmiştir. Ayrıca araştırmada, katılımcıların öğretmenlik tutumları ve evlilik uyumları arasındaki ilişki de sınanmıştır. Araştırma sonucu yorumlandığında, çift uyum ölçeğinin bağıllık alt boyutunda gelir düzeyi değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşma olup, bu anlamlı farklılaşma orta gelir düzeyi lehinde bulunmuştur. Çift uyum ölçeğinin dört alt boyutunda, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleki kıdem, branş, alan, gelir düzeyi, evlenme biçimi, evlilik süresi, çocuk sayısı, eşin çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Öğretmenlik tutumları ölçeği toplam puanlarında, cinsiyet ve evlilik süresi değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Yapılan analizlerde öğretmenlik tutumları ölçeği toplam puanlarında diğer değişkenlere göre anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

Güçlü-Ergin (2008), halen evli, boşanma sürecinde ve boşanmış kişilerin, evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması ve cinsiyetçilik ile cinsiyet rolünün evlilik uyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla bir çalışma yürütmüştür. Araştırmanın verileri, Evlilik Uyum Ölçeği, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği ve Bem Cinsiyet Rolü Envanteri kullanılarak toplanmıştır. Araştırmaya 242 kişi katılmıştır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında; halen evli kişilerin evlilik uyumu düzeyleri, boşanma sürecinde olan ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu düzeylerinden yüksektir. Halen evli kadınların evlilik uyumu, boşanma sürecinde olan ve boşanmış kadınların

evlilik uyumundan; halen evli erkeklerin evlilik uyumu boşanma sürecinde olan ve boşanmış erkeklerin evlilik uyumundan yüksektir. Düşmanca cinsiyetçilik düzeyi düşük olan erkeklerin evlilik uyumu, düşmanca cinsiyetçilik düzeyi yüksek olan erkeklerin evlilik uyumundan yüksektir. Düşmanca cinsiyetçiliği düşük olan erkekler, düşmanca cinsiyetçiliği düşük olan kadınlardan daha yüksek evlilik uyumu bildirmişlerdir. Boşanma sürecindeki kadınlarda, evlenme yaşı arttıkça evlilik uyumu artmaktadır. Halen evli erkeklerde, düşmanca cinsiyetçilik arttıkça evlilik uyumu azalırken, kadınsılık arttıkça evlilik uyumu artmaktadır. Evlilik uyumunu en iyi yordayan değişkenler, çalışma durumu, evlenme biçimi, kadınsılık, eğitim durumu, evlilik süresidir.

Şener ve Terzioğlu (2008), eşlerin kendi ve eşinin arkadaşları ile olan ilişkileri açısından kadın ve erkeklerin evlilik uyumunu belirlemek ve karşılaştırma yapmak amacıyla bir çalışma planmış ve yürütmüşlerdir. Araştırma kapsamına H. Ü. Merkez ve Beytepe Kampüslerinde farklı hizmet sınıflarında görev yapan personel arasından “Tabakalı Rastgele Örneklem Yöntemi” ile seçilen 413 evli personel ve eşleri alınmıştır. Evli bireylerin uyum düzeylerini ölçmek için Spanier (1976) tarafından geliştirilen “Çift Uyum Ölçeği” kullanılmıştır. Kadın ve erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları; kendinin ve eşinin arkadaşları ile olan ilişkilerini yeterli bulma ve ilişkilerden memnun olma düzeyi arttıkça artmaktadır.

1.2.2. Evlilik Uyumu İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Worthington (1989) evli çiftler arasında tartışma ve evlilik hayatı hakkında bilgiyi ele alarak evliliği zenginleştirme programında 36 gönüllü çift ile çalışmıştır. Yazar, değerlendirme, bilgi, yapılandırılmamış tartışma grubu, yapılandırılmış bilgi ve tartışma grubu olarak dört durum belirlemiş ve bilginin çiftler üzerinde etkili olduğu açıklamıştır. Ayrıca, davranış ve kendini değerlendirme ölçümleriyle uyum-yakınlık, iletişim ve çatışma çözümünün uyum üzerindeki etkisinde her birinin birbirinden bağımsız olarak evliliği etkilediğini belirtmiştir (Worthington, 1989).

Fışıloğlu (1992), ABD’de lisansüstü öğrenim gören katılımcılarla evlilik uyumunu araştırmıştır. Evlilik uyumu, Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ) ile ölçülmüştür. Eşin eğitim düzeyi ile evlilik uyumu arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu görülmüştür. Eğitim

düzeyi arttıkça evlilik uyumu yüksek bulunmuştur. Çocuk sahibi olup-olmama/cinsiyet/meslek/eşin mesleği/evlilik süresi/çocuk sayısı ve yaş değişkenleri ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Blum ve Mehrabian (1999) 20-85 yaş arası 166 evli çiftlin evlilik uyumlarını incelemek için Mehrabian'ın Pleasantness-Arousability-Dominance kişilik ölçeğini kullanarak yaptığı çalışmada mutlu ve baskın mizaçların evliliklerinde mutluluk yönünde bir eğilim olduğunu, uysal ve mutsuz kadınların evlilik uyumlarını yıprattıklarını açıklamakla birlikte, geçmişte benzer çalışmalarda mizaç ve evlilik uyumu arasında pozitif yönde korelasyona rastlandığı halde kendi çalışmalarında kişilik yapısının evliliği yordama da, çeşitli değişkenler rol alabileceği için, yetersiz kaldığını açıklamışlardır.

Johnson ve Jacob'un (2000) ÇÜÖ'ni de kullandıkları depresyon ve evlilik uyumu ilişkisi amaçlı kontrol gruplu çalışmada; depresyonun evlilik uyumunu olumsuz etkilediği, sosyo-demografik değişkenlerin etkili olmadığını, ancak kadın ve erkek depresyonlarının evlilik uyumu açısından fark gösterdiğini bulmuşlardır. Depresyonda olan erkekler depresyonda olan kadınların kocalarına göre daha yüksek IQ göstermişlerdir. Daha sık depresyona giren kocalar ya da kadınlar pozitiflik gösterdiklerinde, eşlerinin pozitif olma olasılığı daha az bulunmuştur. Depresyonda olan kocalar karılarının pozitifliğini bastırmada ve karılarının negatifliğini arttırmaktadır. Çift uyumunun önemli belirleyicileri arasında sayılan davranışsal birbirine bağlı olma, gereksinimlerin karşılanması, duygusal düşkünlük evlilik doyumunda da önemli rol oynar. Evlilikte yakın olma ve evlilik doyumunda çok doğrudan bir ilişki vardır. Zaman geçtikçe eşler arasında yakınlık arttıkça evlilik doyumunda da artış olur.

Eşler arasındaki uyumun ölçümüne ilişkin, makalelerde görüş ayrılıkları ve farklı yaklaşımlar yer almaktadır. Bazı araştırmacılar, eşler arasındaki uyumu ölçerken eşlerin evlilikleri hakkında nasıl hissettikleri ile ilgilenmişler ve eşler arasındaki uyumun belirleyicileri olarak eşlerin evlilik doyumunu ya da mutluluğuna ilişkin bizzat kendilerinden aldıkları bilgileri kullanmışlardır (örneğin, Locke ve Wallace, 1959). Bazı araştırmacılar ise eşler arasındaki uyumu, eşlerin ayrı ayrı duyguları olarak değil de, eşler arasındaki ilişkinin bir özelliği olarak değerlendirmişlerdir. Anılan araştırmacılar eşler arasındaki uyumu ölçerken iletişim ve çatışma gibi ilişkiyi içeren özellikleri

kullanmışlardır (örneğin, Spanier, 1976). Spanier'in hem bireysel değerlendirmeleri hem de ilişkiyi ifade eden maddeleri bir araya getiren çok boyutlu Çiftler Uyum Ölçeği çok yaygın olarak kullanılmasına karşın pek çok eleştiriye de maruz kalmıştır. Fincham ve Bradbury (1987), hem evliliğin bireysel anlamda genel olarak değerlendirilmesinin hem de iletişim ve çatışma gibi değişkenlerin aynı ölçek içerisinde yer almasını eleştirmişlerdir. Johnson ve diğerleri (1986) alt ölçek puanlarının kuramsal ve kavramsal boyutta değil de görgül düzeyde toplanmasını eleştirmişlerdir. Johnson ve diğerleri (1986) doğrulayıcı faktör analizi sonucu, eşler arasındaki uyumun beş ayrı bölümden oluştuğunu (eşler arasındaki mutluluk, etkileşim, anlaşmazlıklar, problemler ve boşanma eğilimi) ve bunların iki boyut altında toplandığını belirtmişlerdir (Yılmaz, 2001a).

Rogers ve Deboer (2001) tarafından yapılan bir araştırmada, evli kadınların gelir düzeylerindeki artış ile evlilikten sağladıkları mutluluk ve psikolojik iyilik halleri arasında olumlu ilişki olduğu ancak kadınların ailenin toplam gelirine yaptıkları katkı oranı arttıkça eşlerinin psikolojik iyilik hallerinde anlamlı bir düşmenin ortaya çıktığı bulunmuştur.

Twenge, Campbell ve Foster (2003), anne-baba olanların olmayanlara göre evlilik uyumlarının daha az olduğu ve çocuk sayısı ile evlilik uyumunun negatif korelasyon gösterdiğini bildirmişlerdir. Özellikle çocuk sahibi olanların uyumlarının diğerlerine göre daha düşük bulunduğu, SED düşük ailelerde çocuk sayısının evlilik uyumunu önemli ölçüde azalttığı, kadınların uyumlarının ebeveynlik rolünden daha çok etkilendiği, uyumlarında ebeveynliğin negatif etkisinin olduğu ve erkeklerin evlilik uyumlarının çocuk yaşları ile değişmediğine rastlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı; “Evli Bireylerin Evliliğe Uyumlarında Karşılaştıkları Sorunlar ve Eğitim İhtiyaçları”nı saptamak şeklinde yapılandırılmıştır. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Araştırma kapsamına giren evli çiftlerin sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerine göre dağılımları nelerdir?
2. Bireylerin evliliğe uyumlarında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

3. Bireylerin evlilik uyumları cinsiyet, yaş, eğitim, meslek, gelir, çocuk sahibi olma, çocuk sayısı, eşin çalışması, anne babanın durumu, aile tipi gibi demografik özelliklere göre fark göstermekte midir?
4. Bireylerin evlilik uyumları evlenme şekli, evlilik süresi, daha önce evlenme, aile ile görüşme sıklığı, eşin ailesi ile görüşme sıklığı gibi evliliğe ait çeşitli değişkenlere göre fark göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Aile örüntülerinin ve evlilik ilişkilerinin incelenmesi gerek kuramsal gerekse klinik amaçlar için önem taşımaktadır. Evlilik ilişkilerinin değerlendirilmesi, her iki eşin kişilik özelliklerinin, eşlerin birbirlerine karşı tutumlarının ve eşler arasındaki etkileşimin araştırılmasını içermektedir (Kabakçı, Tuğrul ve Öztan, 1993).

Evliliği ve evlilik uyumunu çalışmak, bireysel ve ailevi iyilik durumunun merkezi öneminden, sağlam evlilikler biçimlendiğinde ve sürdüğünde topluma sağlanan yararlardan dolayı önemlidir. Evlilik uyumu ile ilgili çalışmalar aynı zamanda evlilikten kaynaklanan sıkıntıyı bastıran ve boşanmayı engelleyen çiftler için görgül savunma müdahaleleri geliştirme gereksiniminden de kaynaklanmaktadır (Bradbury, Fincham ve Beach, 2002).

Ülkemizde eşler arası ilişkiyi ele alan bilimsel çalışmaların artması önemlidir. Geçmişte ülkemizde tabu olarak kabul edilen, tartışmaya açılmayan, hatta bir sorun olarak bile görülmeyen evlilik sorunları, son yıllarda artık daha rahat gündeme getirilebilmektedir. Evlilik içi çatışma ve sorunlar, toplumun; ruh sağlığı profesyonellerinden çözüm beklediği konular arasına girmiştir (Erbek, Beştepe, Akar ve Alphan, 2005).

Araştırmanın bir diğer önemi de evlilik süresi 1-15 yıl arasındaki evli çiftlerle yapılmış olmasıdır. Ülkemizde evlilik süresi yeni evlilerle sınırlandırılmış çalışmalar çok az sayıdadır. 15 yıllık evlilik süresi çalışması pek çok yönden özellikle bilgi vericidir. İlki, boşanmaların üçte biri beş yıldan az süre evli kalan çiftler tarafından gerçekleştirilmektedir. Yeni evli çiftler evlilik çözümlerinde en riskli gruptur. Bradbury ve Karney'nin (2004), Bramlett ve Mosher'dan (2002) aktardıklarına göre

tüm ilk evliliklerin %43'ü 15 sene içinde sona ermektedir. Bradbury ve Karney, (2004) yaptıkları bir çalışmada evliliğin ilk dört senesini izlemişlerdir. Onların da yola çıkışı, evlilik çözülmesinin en çok bu dönemde ortaya çıkma ihtimali taşıyor olmasındandır.

Bu nedenle toplumsal sorunlarımızı çözmek içinde toplumun temel yapısını oluşturan aile grubundan başlamak gerektiği düşünülerek yapılacak bu çalışmada elde edilecek sonuçların evlilik uyumunu bozan veya güçlendiren değişkenlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamasının yanı sıra evlenecek gençler, eğitimciler ve evlilik danışmanlığı için önemli olacağı düşünülmektedir. Ayrıca evlilik uyumu ile ilgili olarak ülkemizde yapılan çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, bölgemizde geleneksel, kültürel faktörlerin etkisinin yoğun olduğu düşünüldüğünden evlilik uyumu ile ilgili böyle bir çalışmaya gereksinim duyulmuştur.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada;

- Ele alınan örneklem grubunun uygulanan ölçme araçlarına doğru ve yansız olarak bilgi verecekleri,
- Tespit edilen araştırma yöntemleriyle evli bireylerin evliliğe uyumlarında karşılaştıkları sorunlar ve eğitim ihtiyaçları hakkında gerekli bilgilerin toplanabileceği,

temel varsayımlarından hareket edilmiştir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma evreni, Afyonkarahisar il merkezindeki çeşitli kamu kurumlarında çalışan, 1-15 yıl arasındaki evli çiftler ile sınırlıdır.
- Zaman açısından Yüksek Lisans Tezinin süresi ile sınırlandırılmıştır.
- Araştırmaya esas olan bilgilerin toplanması kullanılan veri toplama araçları ile sınırlıdır.

1.7. Tanım ve Kısaltmalar

Evlilik: Birbirinden farklı ilgi, istek ve ihtiyaçlara sahip iki insanın, birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla kurdukları bir ilişkiler sistemi, karşılıklı bir dayanışma ve toplumsal onaylamayla gerçekleşmiş bir sözleşme ve tüm toplumsal yasaklamalar dışında tutulan cinsel gereksinimlerin karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı bir kaynaşmadır (Özügürlü, 1996).

Evlilik Uyumu: Birbiri ile etkileşen, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen ve sorunlarını olumlu bir şekilde çözebilen çiftlerin evliliğidir (Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002).

Evlilik Doyumu: Evlilik doyumu ise bireylerin ilişkilerinin tüm yönlerinde hissettikleri öznel mutluluk ve hoşnutluk duyguları olarak tanımlanmaktadır (Binici-Azizoğlu, 2000).

Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ) (Dyadic Adjustment Scale): 32 maddeden oluşan altılı, yedili, beşli Likert tipi bir ölçektir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın örnekleme, kullanılan ölçme araçları, araştırmanın uygulanış biçimi ve yapılan istatistiksel analizlere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, Afyonkarahisar il merkezindeki çeşitli kurumlarda çalışan 1-15 yıl arasındaki evli çiftler oluşturmaktadır. Afyonkarahisar'ın seçilme nedeni araştırmacının Afyonkarahisarlı olması ve dolayısıyla daha güvenilir bilgi toplanabileceği düşüncesidir. Evliliğin ilk aylarında çiftlerin birbirlerini tanıma ve birlikte yaşamaya alışmaları ile geçtiği bu süre zarfında henüz evliliklerinin oturmadığı düşünüldüğünden 1 yıldan daha az süredir evli çiftler araştırmaya dahil edilmemiştir. Evliliğin 1-15 yılları, ailenin büyüme, genişleme ve aktif yılları olduğu ve aynı zamanda bu süre içinde eşlerin birbirini tanıma sürecinde epeyce yol aldıkları için, evlilik süresi 1 ile 15 yıl arasında olan evli çiftler araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmanın örnekleme seçilirken, kolay ulaşılabilir örnekleme (convenience sampling) yöntemi kullanılmıştır. Olasılıksız örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminde, araştırmacı yakın ve erişilmesi kolay olan birimleri seçerek örnekleme oluşturur (Zikmund, 2003). Bu yöntem araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırarak, daha fazla sayıda bireye ulaşmasını sağlar.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak bir adet kişisel bilgi formu ve bir adet ölçek (Çift Uyum Ölçeği) kullanılmıştır.

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan bireylerin demografik (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek, gelir, evlilik süresi, çocuk sayısı gibi) özellikleri hakkında bilgi toplamak amacıyla bir Kişisel Bilgi Formu oluşturulmuştur (Ek 1).

2.2.2. Çift Uyum Ölçeği (Dyadic Adjustment Scale)

Spanier tarafından 1976 yılında geliştirilmiş olan ve Fıfıloğlu ve Demir (2000) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ) 32 maddeden oluşmaktadır (Ek 2).

Spanier, evlilik uyumunun;

- Eşler arasında sorun yaratan farklılıklar,
- Kişiler arası gerginlik ve kişisel anksiyete,
- Eşler arası tatmin,
- Yapılmakta olan işlerin önemi konusunda eşler arasındaki fikir birliğinin dereceleriyle karar verilecek bir süreç olduğunu belirtmiştir.

Bu ölçek tutum, davranış ve bilişsel süreçleri bir arada ele alan çok boyutlu bir ölçek olarak geliştirilmiştir. Çift uyumunun yanı sıra evlilik doyumunun da ölçülmesinde yaygın olarak kullanılmaktadır (Akar, 2005).

ÇUÖ, 30 tanesi 5 ile 7 seçenek arasında değişen cevap formatlı Likert tarzı sorulardır. Bu soruların çoğu her zamandan, hiçbir zamana kadar sıralanan seçeneklerle, 0-7 arasında değişen puanlara sahiptir. Diğer 2 soru ise evet veya hayır cevabı gerektiren tarzda düzenlenmiş olup 0 veya 1 olarak puanlanmıştır. Ölçeğin toplam puanı 0-151 arasındadır. Ölçeğe göre alınan puan ne kadar yüksekse ilişkinin kalitesi de o denli iyi olarak değerlendirilmektedir. Orijinal ölçeğin puan ortalamaları evli örneklem için 114.8 (Std. Sap.=17.8), boşanmış örneklem için ise 70.7 (Std. Sap.=23.8) dir. Tüm ölçek için güvenilirlik katsayısı 0.96 iken alt bölümler için 0.73 ile 0.94 arasında değişmektedir (Şener ve Terzioğlu, 2008).

Fıfıloğlu ve Demir (2000) tarafından Türk örneklemini için yapılan geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında; puan ortalaması erkeklerde 103.7 (Std. Sap.=18.8) ve kadınlarda 105.2 (Std. Sap.=18.4) olmak üzere ortalama 104.5 (Std. Sap.=18.6) olarak bulunmuştur. Türk örnekleminde ölçeğin iç tutarlılık anlamında güvenilirlik sonucu orijinal sonuca yakın bir şekilde 0.92 olarak bulunmuştur. Ayrıca alt ölçeklerin

güvenilirlik sonuçları orijinalden küçük sapmalar göstermekte olup, 0.75 ile 0.83 arasındadır (Şener ve Terzioğlu, 2008).

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma için gerekli verilerin toplanmasında, daha önceden hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Çift Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Örneklem belirlendikten sonra, söz konusu bilgi formu ve ölçek, Afyonkarahisar il merkezinde çeşitli kamu kurumlarında çalışan evli çiftler üzerinde uygulanmıştır. Veri toplama işlemi 2009 yılı Eylül-Ekim aylarında gerçekleştirilmiştir.

Ölçeklerin uygulanması şu şekilde yapılmıştır. Öncelikle araştırmacı tarafından çeşitli kurumlarda çalışan evli bireylere araştırmanın amacı, önemi, bilgilerin gizliliği ve gönüllülük esası açıklanmıştır. Daha sonra ölçek ve kişisel bilgi formu dağıtılmış ve bireylerden doldurmaları istenmiştir. Bu bireylere eşlerinin cevaplaması için de ölçek verildikten sonra, yanıtlarını birbirlerinden bağımsız olarak vermeleri ve bu konuda tartışmamaları vurgulanarak doğru bilgi alma olasılığı arttırılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya toplam 97 evli çift (194 birey) katılmıştır. Ölçeğin ve formun doldurulması 10–15 dakika arasında sürmüştür.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler, bilgisayar ortamında SPSS 13.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veri analizi birkaç aşamadan oluşmaktadır. Öncelikle veriler tasnif edilmiş ve hatalı veri girilip girilmediğine karşı kontrol edilmiştir. Ardından, araştırma örneklemine ait tanımlayıcı istatistikler, frekans ve yüzde değerleri çıkarılmış ve Çift Uyum Ölçeği'nin toplam ve alt boyutlarına ilişkin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır.

Daha sonra, ölçeğin yapı geçerliğini test etmek ve evlilik uyumunun alt boyutlarını belirlemek amacıyla ölçekte yer alan 32 madde Açıklayıcı Faktör Analizine tabi tutulmuştur. Faktör analizi sonucunda 7 maddenin düşük faktör yükü gösterdiği tespit edilmiş ve bu 7 madde analizden çıkarılarak, kalan 25 madde üzerinde tekrar faktör analizi yapılmıştır. İkinci faktör analizi sonucunda tüm maddelerin faktör

yüklerinin yeterli seviyede olduğu görülmüştür. Her bir faktörün güvenilirlikleri Cronbach Alfa katsayıları kullanılarak hesaplanmıştır. Faktör analizi sonucunda evlilik uyumunu açıklayan dört faktör tespit edilmiştir. Birinci faktör (Memnuniyet-Doyum) 9 maddeden, ikinci faktör (Fikir Birliği) 7 maddeden, üçüncü faktör (Bağlılık) 5 maddeden, dördüncü faktör ise (Duygusal İfade) 4 maddeden oluşmaktadır.

Fark testlerinin yapılabilmesi için faktör analizi sonucunda ortaya çıkan her bir faktörün altında yer alan soru maddelerine ait puanların ortalamaları alınarak, her bir faktör için faktör puanları hesaplanmıştır. Bu bağlamda:

1. Bireyin birinci faktörün altında yer alan 9 maddeye verdiği yanıtların toplam puanı hesaplanıp, madde sayısına bölünerek, birinci faktörün ortalaması hesaplanmış ve bu değişkene Memnuniyet-Doyum adı verilmiştir.
2. Bireyin ikinci faktörün altında yer alan 7 maddeye verdiği yanıtların toplam puanı hesaplanıp, madde sayısına bölünerek, ikinci faktörün ortalaması hesaplanmış ve bu değişkene Fikir Birliği adı verilmiştir.
3. Bireyin üçüncü faktörün altında yer alan 5 maddeye verdiği yanıtların toplam puanı hesaplanıp, madde sayısına bölünerek, üçüncü faktörün ortalaması hesaplanmış ve bu değişkene Bağlılık adı verilmiştir.
4. Bireyin dördüncü faktörün altında yer alan 4 maddeye verdiği yanıtların toplam puanı hesaplanıp, madde sayısına bölünerek, dördüncü faktörün ortalaması hesaplanmış ve bu değişkene Duygusal İfade adı verilmiştir.
5. Son olarak, toplam evlilik uyumuna ilişkin fark analizlerinin yapılabilmesi için, bireyin faktör analizi sonucunda ortaya çıkan 25 maddeye verdiği yanıtların toplam puanı hesaplanıp, madde sayısına bölünerek, ölçeğin genel ortalaması hesaplanmış ve bu değişkene Evlilik Uyum Toplam adı verilmiştir.

Yukarıda açıklanan 5 değişken kullanılarak araştırma sorularına yönelik fark analizleri uygun istatistiksel teknikler aracılığıyla test edilmiştir. Fark analizleri esnasında, karşılaştırma analizleri için yeterli dağılımın oluşmadığı değişkenler için anlamlı birleştirmelerle gruplar birleştirilmiştir. Örneklem içerisinde normal dağılım özelliği, varyansların homojenliği gibi parametrik testler için gerekli ön şartları sağlayan gruplar için parametrik istatistik analizleri, söz konusu parametrik testler için gerekli ön

şartları sağlamayan gruplar için ise parametrik olmayan analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu bağlamda:

1. Örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin Evlilik Uyum Ölçeği Toplam ve alt boyutlarından/faktörlerinden aldıkları puanların *cinsiyet, evlenme şekli* değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için parametrik *Bağımsız Gruplar t Testi*,
2. Örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin Evlilik Uyum Ölçeği Toplam ve alt boyutlarından/faktörlerinden aldıkları puanların *yaş grupları, evlilik süresi, çocuk sayısı, gelir* değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için parametrik *Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)*,
3. *Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)* sonucunda, gruplar arasında *anlamli fark bulunduğunda*, farkın kaynağını (hangi gruplar arasında olduğunu) belirlemek üzere *Post Hoc* testlerinden, varyansların eşit olduğu durumlarda *Scheffe*, varyansların eşit olmadığı durumda *Tamhane T2*,
4. Örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin Evlilik Uyum Ölçeği Toplam ve alt boyutlarından/faktörlerinden aldıkları puanların *eşin çalışıp çalışmaması, daha önce evlenip evlenmeme, çocuk sahibi olma* değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için parametrik olmayan *Mann-Whitney U testi*,
5. Örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin Evlilik Uyum Ölçeği Toplam ve alt boyutlarından/faktörlerinden aldıkları puanların *eğitim durumu, meslek, aile ile görüşme sıklığı, eşin ailesi ile görüşme sıklığı, anne baba durumu* değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için parametrik olmayan *Kruskal-Wallis H Testi*,
6. *Kruskal Wallis H testi* sonucunda, gruplar arasında *anlamli fark bulunduğunda*, farkın kaynağını (hangi gruplar arasında olduğunu) belirlemek üzere *Mann-Whitney U Testi*

kullanılmıştır.

Yukarıda belirtilen değişkenler açısından gruplar arasında anlamli fark olup olmadığını test ederken, $p \leq .05$ anlamlilik seviyesi kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Araştırma Örneklemine İlişkin Demografik Özellikler

Araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Örneklem Demografik Özellikleri (n=194)

Demografik Özellikler	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	97	50.0
	Erkek	97	50.0
Yaş	25-30	42	21.6
	31-35	65	33.5
	36-40	61	31.5
	41-45	26	13.4
Eğitim	Ortaöğretim	18	9.3
	Önlisans	15	7.7
	Lisans	148	76.3
	Yüksek Lisans	13	6.7
Meslek	Öğretmen	133	68.6
	Bankacı	24	12.4
	Memur	11	5.7
	Öğretim Görevlisi	6	3.1
	Ev Kadını	20	10.3
Gelir	1000 TL’den az	20	10.3
	1000 TL – 1499 TL	22	11.3
	1500 TL – 1999 TL	3	1.5
	2000 TL – 2499 TL	54	27.8
	2500 TL – 2999 TL	49	25.3
	3000 TL ve üzeri	46	23.7

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya 194 birey (97 evli çift) katılmıştır. Bu bireylerin %50’si kadın, %50’si erkektir. Bireylerin yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, en fazla bireyin 31-35 yaş grubunda (65 kişi, % 33.5), en az bireyin ise 41-45 yaş grubunda (26 kişi, % 13.4) yer aldığı görülmektedir. Bireylerin büyük bir çoğunluğu (% 90.7) yükseköğretim kurumu mezunu iken (önlisans, lisans veya lisansüstü), sadece % 9.3’ü ortaöğretim kurumu mezunudur. Bu durum araştırma örnekleminin büyük ölçüde üniversite eğitimi gerektiren meslek grupları üzerinde yapılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Meslek gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğunun öğretmen (% 68.6) olduğu görülmektedir. Bu grubu sırasıyla bankacı (% 12.4) ve ev hanımı (% 10.3) grupları izlemektedir. Örneklemin çoğunlukla öğretmenlerden oluşmasının nedeni ise araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırması için araştırmada kullanılan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile açıklanabilir. Katılımcıların gelir düzeyleri, “1000 TL’den az” ve “3000 TL ve üzeri” arasında değişen altı gelir gruba ayrılarak incelenmiştir. Tablo 1’de yer alan gelir grupları incelendiğinde, en fazla bireyin sırasıyla, 2000–2499 TL (% 27.8), 2500– 2999 TL (% 25.3) ve 3000 TL ve üzeri (% 23.7) gruplarında yer aldığı görülmektedir. Bireylerin % 10.3’ü ise 1000 TL veya daha az gelire sahiptir.

Tablo 1’de bireylerin yaş gruplarına göre dağılımları frekans ve yüzde değerleri halinde sunulmuş olmasına rağmen, daha detaylı bilgi sunabilmek amacıyla yaşa ilişkin bazı tanımlayıcı istatistikler hesaplanarak, Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Yaşa İlişkin Diğer İstatistik Bilgiler

Değerler	Yaş
Minimum	25.0
Maksimum	45.0
Ortalama	34.7
Standart Sapma	4.8
Medyan	35.0
Mod	35.0

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 34.7, medyan ve modu ise 35’tir. Bu üç merkezi eğilim ölçüsünün birbirine çok yakın olması,

araştırma örnekleminin yaş açısından normal dağılıma oldukça yakın bir dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca en düşük yaş değeri 25 ve en yüksek yaş değeri ise 45'tir. Yaş değerlerinin 25 ile 45 yaş arasında dağılım göstermesi ise araştırmanın evlilik süresi 1-15 yıl arasında olan bireylerle sınırlandırılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Örneklem grubu incelendiğinde bireylerin daha çok 25-30 yaş aralığında evlendikleri görülmektedir. Evlilik süresinin 1-15 yıl arası olduğu dikkate alındığında, örneklemin neden 45 yaşından büyük bireyler içermediği anlaşılabacaktır.

Katılımcıların evlilik ve aile yapılarına ilişkin özelliklere ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Evlilik ve Aile Yapısına İlişkin Özellikler (n=194)

Özellik	Gruplar	f	%
Evlilik Süresi	1-5 Yıl	66	34.0
	6-10 Yıl	73	37.6
	11-15 Yıl	55	28.4
Evllenme Biçimi	Görücü Usulü	70	36.1
	Tanışıp Anlaşarak	124	63.9
Daha Önce Evlenme	Evet	13	6.7
	Hayır	181	93.3
Eşin Çalışma Durumu	Çalışıyor	171	88.1
	Çalışmıyor	23	11.9
Aile Tipi	Çekirdek	100	100.0
	Geniş	0	0.0
Çocuk Sahibi Olma	Hayır	28	14.4
	Evet	166	85.6
Çocuk Sayısı*	1 Çocuk	73	37.6
	2 Çocuk	79	40.7
	3 Çocuk	12	6.2
	4 Çocuk	2	1.0

* Katılımcıların 28'i çocuk sahibi değildir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi, katılımcıların evlilik süreleri 1 ile 15 yıl arasında değişmekte olup, en fazla birey 6-10 yıl evlilik süresi grubunda yer almaktadır (73 kişi, % 37.6). Bireylerin % 63.9'u tanışıp anlaşılarak, kalan % 36.1'i ise görücü usulü ile evlenmişlerdir. Bireylere şimdiki evliliklerinden önce başka bir evlilik yapıp yapmadıkları sorulduğunda, % 93.3'ü hayır yanıtını vermiştir. Katılımcıların % 6.7'si daha önceden başka bir evlilik yapmıştır. Katılımcıların eşlerinin % 88.1'i çalışmaktadır. Aile tipi incelendiğinde, katılımcıların tümünün aile yapısının çekirdek aile olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 85.6'sı çocuk sahibi olup, çocuk sayısı 1 ile 4 arasında değişmektedir.

Ailelerle görüşme sıklıkları ve anne baba durumuna ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Ailelerle Görüşme Sıklıkları ve Anne Baba Durumu (n=194)

Özellik	Gruplar	f	%
Kendi Ailesiyle Görüşme Sıklığı	Haftada 1 veya daha fazla	148	76.3
	Ayda 1 veya daha fazla	25	12.9
	Yılda 1 veya daha fazla	9	4.6
	Hiç görüşmüyorum	12	6.2
Eşinin Ailesi ile Görüşme Sıklığı	Haftada 1 veya daha fazla	84	43.3
	Ayda 1 veya daha fazla	73	37.6
	Yılda 1 veya daha fazla	27	13.9
	Hiç görüşmüyorum	10	5.2
Anne Baba Durumu	Birlikte yaşıyor.	148	76.3
	Boşandılar	4	2.1
	Anne hayatta değil	11	5.7
	Baba hayatta değil	15	7.7
	Her ikisi de hayatta değil	16	8.2

Tablo 4'te görüldüğü gibi, bireylerin % 76.3'ü kendi aileleri ile haftada bir veya daha fazla görüşmektedir. Ancak, bireylerin eşlerinin aileleri ile haftada bir veya daha fazla görüşme sıklıkları incelendiğinde, bu oran % 43.3'e düşmektedir. Hem bireyin kendi ailesiyle hem de eşinin ailesi ile görüşme sıklıklarına ait frekans ve yüzde

değerleri birlikte incelendiğinde, bireylerin kendi aileleri ile daha sık görüşürken, eşlerinin aileleri ile daha seyrek görüştükleri sonucuna varılmaktadır. Tablo 4’te anne baba durumuna ilişkin dağılımlar incelendiğinde, bireylerin anne ve babalarının büyük bir çoğunluğunun (% 76.3) birlikte yaşadığı görülmektedir.

3.2. Çift Uyum Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanları

Evlilik uyumunu ölçmek için araştırmada kullanılan Çift Uyum Ölçeği’nin toplam ve alt boyut puanlarına ilişkin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Çift Uyum Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Değerler

Boyutlar	n	Min.	Mak.	Ortalama	Std. Sap.
Memnuniyet/Doyum	194	27	48	38.8	5.0
Fikir Birliği	194	30	65	54.3	7.9
Bağlılık	194	8	24	15.3	3.5
Duygusal İfade	194	0	12	7.4	3.3
Çift Uyum Ölçeği TOPLAM	194	70	149	115.8	17.5

Tablo 5’te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan bireylerin Çift Uyum Ölçeği Memnuniyet-Doyum alt boyut puanlarının ortalaması 38.8, standart sapması 5.0; Fikir Birliği alt boyut puanlarının ortalaması 54.3, standart sapması 7.9; Bağlılık alt boyut puanlarının ortalaması 15.3, standart sapması 3.5; Duygusal İfade alt boyut puanlarının ortalaması 7.4 ve standart sapması 3.3’tür. Ayrıca her bir alt boyuta ilişkin minimum ve maksimum puanlar da Tablo 5’te görülmektedir. Ölçeğe göre alınan puan ne kadar yüksekse, ilişki kalitesi ve evlilik uyumunun da o denli yüksek olduğunu göstermektedir.

Spanier (1976), Çift Uyum Ölçeği alt boyut puanlarının çiftler arasındaki uyumun ölçülmesinde kullanılabileceğini belirtmesine rağmen, çiftler arasındaki uyumun veya evlilik kalitesinin değerlendirilmesinde genellikle Çift Uyum Ölçeği Toplam puanları kullanılmaktadır (Fışılloğlu ve Demir, 2000). Bu nedenle, çiftler

arasındaki uyumun değerlendirilmesinde ölçek toplam puanı daha önemlidir. Tablo 5’te görüldüğü üzere, Çift Uyum Ölçeği Toplam puanlarının 70 ile 149 arasında değiştiği ve bireylerin evlilik uyumu toplam puan ortalamalarının 115.8 ve standart sapmasının 17.5 olduğu görülmektedir.

Tablo 6’da ise mevcut çalışmada elde edilen Çift Uyum Ölçeği Toplam puanları, Spanier’in (1976) orijinal çalışması ve Fışiloğlu ve Demir (2000) tarafından ölçeğin geçerlilik, güvenilirlik ve Türkiye’deki uygulanabilirliğini test eden çalışması ile karşılaştırılmıştır.

Tablo 6. Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanlarının Temel Çalışmalarla Karşılaştırılması

Referans	n	Ortalama	Std. Sap.
Spanier (1976)	218	114.8	17.8
Fışiloğlu ve Demir (2000)	264	104.5	18.6
Mevcut Çalışma	194	115.8	17.5

Tablo 6’da görüldüğü üzere, Spanier (1976) orijinal çalışmasını 218 evli birey üzerinde yapmıştır. Spanier’in (1976) çalışmasında, evli bireylerin toplam uyum puanlarının ortalaması 114.8 ve standart sapması 17.8’dir. Fışiloğlu ve Demir (2000), 264 evli birey üzerinde yaptıkları çalışmada ise evlilik uyum toplam puanlarının ortalamasını 104.5 ve standart sapmasını 18.6 bulmuşlardır. Her ne kadar Spanier (1976) ile Fışiloğlu ve Demir (2000) tarafından yapılan çalışmalarda evlilik uyum toplam puanlarının ortalama ile standart sapma değerleri birbirine yakın olsa da, ortalamalar arasında oldukça önemli bir fark görülmektedir ($Ortalama_{Spanier} = 114.8$, $Ortalama_{Fışiloğlu ve Demir} = 105.5$). Fışiloğlu ve Demir (2000), kendi çalışmalarında Çift Uyum Ölçeği Toplam puanlarının ortalamasının Spanier’in (1976) çalışmasına göre düşük olmasının nedeninin kültürel faktörler olabileceği varsayımını ileri sürmektedir. Mevcut çalışma ise 194 evli birey üzerinde yapılmış ve Çift Uyum Ölçeği Toplam puanlarının ortalaması 115.8 ve standart sapması 17.5 olarak hesaplanmıştır. Mevcut çalışma ve Spanier’in (1976) orijinal çalışması birlikte incelendiğinde, hem ortalamaların hem de standart sapma değerlerinin birbirine çok yakın olduğu görülmektedir ($Ortalama_{Spanier} = 114.8$, $Ortalama_{Mevcut Çalışma} = 115.8$). Bu durum, ortalama evlilik uyum düzeyi konusunda, mevcut çalışmanın, Spanier’in (1976) orijinal çalışmasındaki bulguları desteklediğini göstermektedir.

Mevcut çalışma ve Fışiloğlu ve Demir (2000) tarafından yapılan çalışmanın her ikisinin de aynı kültür içerisinde yapılmasına rağmen, farklı ortalamalara ulaşılmasının nedeni ise her iki çalışmada kullanılan örneklemin farklılığı ile açıklanabilir. Fışiloğlu ve Demir (2000) yaptıkları çalışmada seçilen örneklemin Türk toplumunun pek çok karakteristik özelliğini taşıması amacıyla, amaçlı örnekleme yöntemini (purposive sampling) kullanmışlardır. Bu nedenle, Fışiloğlu ve Demir'in (2000) örnekleminde yer alan bireyler yaş, eğitim düzeyi, meslek, evlilik süresi, çocuk sayısı vb. birçok değişkene göre daha heterojen bir yapı sergilemektedir. Ancak, mevcut çalışmanın demografik özellikleri incelendiğinde, yaş, gelir, meslek, evlilik süresi vb. değişkenlere göre daha homojen bir örneklem kullanıldığı görülmektedir. Örneğin, mevcut araştırmaya katılan bireylerin % 90.7'si bir yükseköğretim kurumu mezunudur veya % 68.6'sının mesleği öğretmendir. Ayrıca, mevcut çalışmanın örneklemini sadece 1-15 yıl arasında evli bulunan bireylerin oluşturduğu da unutulmamalıdır.

3.3. Evlilik Uyumu Faktör Analizi

Evlilik uyumunu ölçmek için kullanılan Çift Uyum Ölçeği'nin yapı geçerliğini test etmek ve evlilik uyumunun önde gelen alt boyutlarını/faktörlerini tespit etmek amacıyla ölçekte yer alan 32 madde üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Faktör analizi, Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis) yöntemi ve Kaiser Normalizasyonlu Varimax dik döndürme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Faktör analizi sonuçlarını değerlendirmede temel ölçüt faktör yükleridir. Faktör altında yer alan soru maddelerinin tespit edilmesi aşamasında soruların her bir faktör için aldıkları faktör yüklerine bakılır. Hair ve diğerleri (2005) faktör yükleri 0.50'nin altında bulunan maddelerin analizden çıkarılması gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle, bir maddenin bir faktörde gösterilebilmesi için en az 0.50'lik faktör yüküne sahip olması gerekli görülmüştür. Yapılan ilk faktör analizinde, 7 maddenin (Soru 5, 9, 10, 15, 20, 22, 28) düşük faktör yüküne (<0.50) sahip olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu 7 madde ölçekten çıkarılarak, kalan 25 madde üzerinde tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Barlett Küresellik Testi (Barlett's Test of Sphericity) sonuçları değişkenler arasında faktör analizi yapmaya yeterli düzeyde ilişki olduğunu göstermektedir ($p=.000$, Ki Kare 6518.197, Std. Sap. 300). Ayrıca Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği

Ölçüsü'nün oldukça yüksek olması (0.791) toplanan veri setinin faktör analizi yapmaya uygun olduğunu göstermektedir. Faktör analizi sonucunda, evlilik uyumunu açıklayan, özdeğeri (eigenvalue) 1'den büyük 4 faktör/boyut ortaya çıkmıştır ve bu 4 faktör toplam varyansın %78.45'ini açıklamaktadır. Her bir faktörün güvenilirlikleri Cronbach Alfa katsayıları kullanılarak test edilmiştir. Faktörlerin güvenilirlik seviyeleri tatmin edici düzeyde olup, 0.759 ile 0.878 arasında değişmektedir. Tablo 7'de faktörler, faktörlerin içerisinde yer alan soru maddeleri, her bir sorunun faktör yükleri, faktör özdeğerleri, her bir faktör tarafından açıklanan varyans ve güvenilirlik katsayıları görülmektedir.

Tablo 7. Evlilik Uyumu Açıklayıcı Faktör Analizi

Faktörün Adı	Madde No	Faktör Yükü	Özdeğer	Açıklanan Varyans (%)	Güvenilirlik (α)
Memnuniyet Doyum			11.849	24.409	.878
	16	.819			
	17	.811			
	18	.803			
	21	.795			
	19	.751			
	31	.743			
	23	.703			
	32	.697			
	2	.656			
Fikir Birliği			4.220	21.667	.856
	7	.814			
	3	.792			
	13	.789			
	8	.708			
	12	.702			
	1	.674			
	14	.653			

Tablo 7'nin devamı

Faktörün Adı	Madde No	Faktör Yüğü	Özdeğer	Açıklanan Varyans (%)	Güvenilirlik (α)
Bağılılık			2.039	18.331	.803
	11	.884			
	25	.873			
	24	.789			
	26	.771			
	27	.695			
Duygusal İfade			1.505	14.043	.759
	4	.781			
	29	.673			
	30	.670			
	6	.652			
Toplam Açıklanan Varyans (%)				78.449	
Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliliğı Ölçüsü					.791
Barlett Küresellik Testi				Ki Kare	6518.197
				Std. Sap.	300
				p değeri	.000

Not: a. Çıkarım Yöntemi: Temel Bileşenler Analizi, Döndürme Yöntemi: Kaiser Normalizasyonu ile Varimax.

b. Faktör yükü .50'nin altında olan maddeler analizden çıkarılmıştır.

c. Güvenilirlik değeri Cronbach Alpha katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır.

Her bir faktör altında yer alacak maddeler belirlendikten sonra, ortaya çıkan faktörlerin isimlendirilmesi aşamasına geçilmiştir. Faktörlerin isimlendirilmesi aşamasında aşağıdaki kriterler kullanılmıştır:

1. Faktör yükleri,
2. Her bir faktör altında yer alan maddenin o faktörün bütünü ile ilişkisi,
3. Bu çalışmada ortaya çıkan faktörlerin ve bu faktörler altında yer alan maddelerin Spanier'in (1976) araştırmasında yer alan faktörlerle karşılaştırılması.

Birinci faktör, 9 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler şunlardır: Soru 2, 16, 17, 18, 19, 21, 23, 31, 32. Birinci faktörde yer alan 9 maddenin 8'i Spanier'in (1976) orijinal çalışmasında Dyadic Satisfaction (Memnuniyet) adlı faktörün altında yer aldığı için, bu çalışmada ortaya çıkan birinci faktör *Memnuniyet-Doyum* olarak isimlendirilmiştir. Birinci faktörde yer alan bir madde ise (Soru 2) Spanier'in orijinal çalışmasında Dyadic Consensus (Fikir Birliği) faktörünün altında yer alırken, bu çalışmada *Memnuniyet-Doyum* faktörünün altında yer almıştır.

İkinci faktör, 7 maddeden (Soru 1, 3, 7, 8, 12, 13, 14) oluşmaktadır. İkinci faktör, *Fikir Birliği* olarak adlandırılmıştır; çünkü ikinci faktör içerisinde yer alan 7 maddenin hepsi de Spanier'in (1976) çalışmasında Dyadic Consensus (Fikir Birliği) adlı faktörün içerisinde yer almaktadır.

Üçüncü faktör, 5 maddeden (Soru 11, 24, 25, 26, 27) oluşmaktadır. Üçüncü faktörde yer alan 5 maddenin dördü (Soru 24, 25, 26, 27) Spanier'in (1976) çalışmasında Dyadic Cohesion (Bağlılık) adlı faktörün altında yer aldığı için, bu çalışmada ortaya çıkan üçüncü faktöre *Bağlılık* ismi verilmiştir. Üçüncü faktörde yer alan bir madde ise (Soru 11), yine birinci faktörde olduğu gibi, Spanier'in orijinal çalışmasında Dyadic Consensus (Fikir Birliği) faktörünün altında yer alırken, bu çalışmada *Bağlılık* faktörünün altında yer almıştır. Bir ölçeğin belirli faktörleri altında yer alan maddelerin, aynı ölçeği uygulayan farklı çalışmalarda farklı faktörler altında yer aldığı görülebilmektedir. Bu durum özellikle ölçeğin farklı bir kültürde uygulandığı zaman sıklıkla görülmektedir. Benzer durum Fışıloğlu ve Demir (2000) tarafından Çift Uyum Ölçeği'nin Türkiye'deki uygulanabilirliğini test ettikleri çalışmada da görülmüştür.

Dördüncü faktör, 4 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler şunlardır: Soru 4, 6, 29, 30. Dördüncü faktörde yer alan maddelerin birebir olarak Spanier'in (1976) orijinal çalışmasında yer alan Affectional Expression (Duygusal İfade) faktörü ile örtüşmesi nedeniyle, son faktör *Duygusal İfade* olarak adlandırılmıştır.

Tablo 8'de mevcut çalışmada ortaya çıkan faktörler ve bu faktörler altında yer alan soru maddeleri, Spanier'in (1976) çalışması ile karşılaştırılmıştır.

Tablo 8. Mevcut Çalışmada Ortaya Çıkan Faktörlerin ve Soru Maddelerinin Spanier ‘in (1976) Çalışması ile Karşılaştırılması

Mevcut Çalışma	Spanier (1976)
Memnuniyet-Doyum 2 [†] , 16, 17, 18, 19, 21, 23, 31, 32	Dyadic Satisfaction 16, 17, 18, 19, 20 [*] , 21, 22 [*] , 23, 31, 32
Fikir Birliği 1, 3, 7, 8, 12, 13, 14	Dyadic Consensus 1, 2 [†] , 3, 5 [*] , 7, 8, 9 [*] , 10 [*] , 11 [†] , 12, 13, 14, 15 [*]
Bağlılık 11 [†] , 24, 25, 26, 27	Dyadic Cohesion 24, 25, 26, 27, 28 [*]
Duygusal İfade 4, 6, 29, 30	Affectional Expression 4, 6, 29, 30

* 5, 9, 10, 15, 20, 22, 28 numaralı maddelerin faktör yükleri 0.50’nin altında olduğu için bu çalışmada analiz dışında tutulmuştur.

† Spanier’in (1976) orijinal çalışmasından farklı olarak yer değiştiren soru maddeleri.

Tablo 8’de görüldüğü üzere, Spanier’in (1976) orijinal faktör yapısı bu çalışmada da ortaya çıkmış ve evlilik uyumunun Memnuniyet-Doyum, Fikir Birliği, Bağlılık ve Duygusal İfade olmak üzere dört alt boyuttan oluştuğu sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmada ortaya çıkan evlilik uyumuna ait dört faktörün faktör puanları, her bir faktörün altında yer alan soru maddelerinin ortalamaları alınarak hesaplanmış ve Memnuniyet-Doyum, Fikir Birliği, Bağlılık, Duygusal İfade olmak üzere dört yeni değişken oluşturulmuştur. Ayrıca toplam evlilik uyumuna ilişkin fark analizlerinin gerçekleştirilebilmesi için faktör analizi sonucunda ortaya çıkan toplam 25 maddenin (4 faktör altında yer alan tüm maddelerin) ortalaması alınarak yeni bir değişken oluşturulmuştur ve bu değişken Evlilik Uyumu Toplam olarak adlandırılmıştır. Araştırma sorularına yönelik fark analizleri bu 5 değişken (4 faktör ortalaması ve 1 toplam puan) kullanılarak uygun istatistiksel yöntemlerle test edilmiştir.

3.4. Faktör Analizi Sonrası Çift Uyum Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanları

Faktör analizi yapmadan önce Çift Uyum Ölçeği’nin tüm maddelerini (toplam 32 madde) kapsayan evlilik uyumu toplam ve alt boyut puanlarına ilişkin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5’te verilmişti. Faktör analizi

esnasında 7 maddenin (Soru 5, 9, 10, 15, 20, 22, 28) faktör yükü 0.50'nin altında olduğu için analiz dışında tutulmuştur. Bu nedenle faktör analizi sonucunda ortaya çıkan 25 maddenin oluşturduğu evlik uyumu toplam ve alt boyut puanlarına ilişkin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Faktör Analizi Sonrası Çift Uyum Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Değerler

Boyutlar	<i>n</i>	Min.	Mak.	Ortalama	Std. Sap.
Memnuniyet/Doyum	194	24	44	34.8	4.8
Fikir Birliği	194	23	35	30.7	3.4
Bağlılık	194	9	24	16.4	3.3
Duygusal İfade	194	0	12	7.4	3.3
Çift Uyum Ölçeği TOPLAM	194	60	115	89.3	13.3

Tablo 9'da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan bireylerin faktör analizi sonrası Memnuniyet-Doyum alt boyut puanlarının ortalaması 34.8, standart sapması 4.8; Fikir Birliği alt boyut puanlarının ortalaması 30.7, standart sapması 3.4; Bağlılık alt boyut puanlarının ortalaması 16.4, standart sapması 3.3; Duygusal İfade alt boyut puanlarının ortalaması 7.4 ve standart sapması 3.3'tür. Ayrıca her bir alt boyuta ilişkin minimum ve maksimum puanlar da Tablo 9'da görülmektedir. Tablo 9'da görüldüğü üzere, faktör analizi sonrası 25 maddeden oluşan yeni Çift Uyum Ölçeği Toplam puanlarının 60 ile 115 arasında değiştiği, ortalamasının 89.3 ve standart sapmasının 13.3 olduğu görülmektedir.

3.5. Araştırma Sorularına Yönelik Fark Analizleri

Bu bölümde, araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan araştırma sorularına yönelik istatistiksel fark testleri yer almaktadır. Evlilik uyumunun, cinsiyet, yaş, eğitim, meslek, eşin çalışma durumu, evlilik süresi, daha önce evlenme, evlenme şekli, aile tipi, çocuk sahibi olma, çocuk sayısı, gelir, aile ile görüşme sıklığı, eşin ailesi ile görüşme sıklığı, anne baba durumu değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı test etmek amacıyla yapılan istatistiksel analizler yer almaktadır.

3.5.1. Cinsiyete Göre Evlilik Uyumu

Evlilik uyumu toplam puanlarının bireylerin cinsiyetlerine göre fark gösterip göstermediğini test etmek için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucu Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Cinsiyete Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	Ort.	Std. Sap.	t	p
Evlilik Uyumu	Kadın	97	3.39	.58	-4.981	.000*
TOPLAM	Erkek	97	3.75	.40		

Tablo 10'da görüldüğü üzere, evlilik uyumu toplam puanları ile bireylerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=-4.981$, $p=.000$). Buna göre ortalamalara bakıldığında kadınların erkeklere göre toplam evlilik uyum düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna varılmaktadır ($\mu_{kadın} = 3.39$, $\mu_{erkek} = 3.75$).

Tablo 11. Cinsiyete Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Faktör	Cinsiyet	n	Ort.	Std. Sap.	t	p
Memnuniyet-Doyum	Kadın	97	3.67	.57	-5.216	.000*
	Erkek	97	4.05	.43		
Fikir Birliği	Kadın	97	4.21	.46	-5.130	.000*
	Erkek	97	4.55	.45		
Bağlılık	Kadın	97	3.18	.71	-2.079	.039*
	Erkek	97	3.37	.59		
Duygusal İfade	Kadın	97	1.56	1.02	-5.108	.000*
	Erkek	97	2.13	.40		

Tablo 11'de görüldüğü gibi, bireylerin evlilik uyumu alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, evlilik uyumuna ait tüm alt boyutlarda, evlilik uyumunun cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir

(*Memnuniyet-Doyum* $t=-5.216$, $p=.000$; *Fikir Birliği* $t=-5.130$, $p=.000$; *Bağlılık* $t=-2.079$, $p=.039$; *Duygusal İfade* $t=-5.108$, $p=.000$). Ortalamalara bakıldığında tüm alt boyutlarda kadınların evlilik uyumlarının erkeklere göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 10 ve 11 birlikte incelendiğinde, kadınların hem toplam hem de alt boyutlara ilişkin evlilik uyum düzeylerinin erkeklere göre düşük olduğu sonucuna varılmaktadır. Türk toplumunun genel yapısı dikkate alındığında kadınların erkeklere oranla evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Bu düşünce daha çok kırsal kesimde yaşayan, eğitim düzeyi ve gelir seviyesi düşük kadın eşler için doğru kabul edilebilir. Söz konusu kadınların eşlerini ya da evlilik ilişkilerini eleştirmeleri mümkün olamamakta, ayrılık, boşanma gibi durumlar daha az görülmekte ve bu nedenle toplumun bu kesiminde yaşayan kadınların evliliklerinin uyumlu olduğu düşünülmektedir. Ancak kadınlar, eğitim ve gelir düzeyleri arttıkça ekonomik bağımsızlıklarını kazanmakta ve eşlerine daha az bağımlı hale gelmektedir. Bunun sonucunda eşleriyle olan ilişkilerini daha rahat eleştirebilmektedirler.

Bu çalışmanın örnekleminde yer alan kadınların oldukça büyük bir çoğunluğunun üniversite mezunu ve çalışıyor olmaları nedeniyle evliliklerini daha rahat sorgulayabildikleri ve evlilikten beklentilerinin daha yüksek olduğu, bu nedenle de evlilik uyum düzeylerinin erkeklere göre daha düşük olduğu sonucu ile açıklanabilir. Bu sonuç ülkemizdeki bazı çalışmalarda da görülmektedir. Fışıloğlu ve Demir (2000) yapmış oldukları çalışmada kadınların evlilik uyum düzeylerinin erkeklere göre daha düşük olduğunu bulmuş ve bu durumu kadınların evliliklerini erkeklere oranla daha olumsuz değerlendirmeleri ile açıklamıştır. Benzer şekilde, İlketenci (2004) ve Demiray (2006) kadınların evlilik uyum düzeylerinin erkeklere göre düşük olduğunu bulmuştur.

3.5.2. Yaşa Göre Evlilik Uyumu

Bireylerin yaş gruplarına göre evlilik uyumu toplam puanlarının fark gösterip göstermediğini test etmek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucu Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. Yaş Gruplarına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Yaş Grubu	n	Ort.	F	p
Evlilik Uyumu	25-30	42	3.75	5.320	.002*
	31-35	65	3.64		
	36-40	61	3.47		
	41-45	26	3.29		
TOPLAM					

Tablo 12’de açıklanan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına göre evlilik uyumu toplam puanlarının bireylerin yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklı olduğu saptanmıştır ($F=5.320$, $p=.002$). Bir başka deyişle, farklı yaş gruplarında yer alan bireylerin evlilik uyum düzeylerinin de farklı olduğu sonucuna varılmaktadır. Söz konusu bu farkın hangi yaş gruplarında görüldüğünü tespit etmek için Tamhane T2 testi sonuçlarına bakılmıştır.

Tamhane T2 testi sonuçlarına göre, 25-30, 36-40 ve 41-45 yaş gruplarının ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu tespit edilirken; 31-35 yaş grubu ortalaması ile diğer yaş gruplarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Buna göre, 25-30 yaş grubunda yer alan bireylerin toplam evlilik uyum puanlarının 36-40 ve 41-45 yaş gruplarından daha yüksek olduğu, 36-40 yaş grubunda yer alan bireylerin toplam evlilik uyum puanlarının ise 25-30 yaş grubundan daha düşük, 41-45 yaş grubundan daha yüksek olduğu saptanmıştır ($\mu_{25-30} = 3.75$, $\mu_{36-40} = 3.47$, $\mu_{41-45} = 3.29$). Toplam evlilik uyum puanlarının en düşük olduğu yaş grubu ise 41-45 yaş grubudur. Kısaca, ortalamalara bakıldığında yaş arttıkça evlilik uyumu toplam puanlarının azaldığı görülmektedir.

Örnekleme oluşturan bireylerin evlilik uyumu alt boyut puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucu ise Tablo 13’te görülmektedir.

Tablo 13. Yaş Gruplarına Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Yaş Grubu	n	Ort.	F	p
Memnuniyet-Doyum	25-30	42	4.06	5.366	.001*
	31-35	65	3.93		
	36-40	61	3.77		
	41-45	26	3.59		
Fikir Birliği	25-30	42	4.61	5.995	.001*
	31-35	65	4.39		
	36-40	61	4.31		
	41-45	26	4.14		
Bağlılık	25-30	42	3.39	2.826	.060
	31-35	65	3.39		
	36-40	61	3.17		
	41-45	26	3.03		
Duygusal İfade	25-30	42	2.00	3.972	.059
	31-35	65	2.02		
	36-40	61	1.72		
	41-45	26	1.46		

Bireylerin yaş gruplarına göre evlilik uyumu alt boyut puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını test etmek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda, Memnuniyet-Doyum ($F=5.366$, $p=.001$) ve Fikir Birliği ($F=5.995$, $p=.001$) alt boyutlarında anlamlı farklar bulunurken; Bağlılık ($F=2.826$, $p=.060$) ve Duygusal İfade ($F=3.972$, $p=.059$) alt boyutlarında anlamlı farklar olmadığı tespit edilmiştir.

Memnuniyet-Doyum alt boyutunda evlilik uyumunun hangi yaş grupları arasında farklılaştığını bulmak için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre sadece 25-30 ve 41-45 yaş grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 25-30 yaş grubunda yer alan bireylerin Memnuniyet-Doyum alt boyutundaki evlilik uyumları, 41-45 yaş grubunda yer alan bireylerinkinden daha yüksektir ($\mu_{25-30}=4.06$, $\mu_{41-45}=3.59$).

Fikir Birliği alt boyutunda evlilik uyumunun hangi yaş grupları arasında farklılaştığını bulmak için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre 25-30, 36-40 ve 41-45 yaş grupları arasında anlamlı fark bulunmuştur. 31-35 yaş grubu ile diğer yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Scheffe testi sonuçlarına göre 25-30, 36-40 ve 41-45 yaş gruplarında yaş arttıkça Fikir Birliği alt boyutu evlilik uyum düzeyi azalmaktadır ($\mu_{25-30} = 4.61$, $\mu_{36-40} = 4.31$, $\mu_{41-45} = 4.14$).

Tablo 12 ve 13 birlikte değerlendirildiğinde, yaş arttıkça toplam evlilik uyumunun azaldığı sonucuna varılmaktadır. Ayrıca Memnuniyet-Doyum ve Fikir Birliği alt boyutlarına ait evlilik uyumlarının da üst yaş gruplarında daha düşük olduğu saptanmıştır. Literatürde yaşa göre evlilik uyumunda anlamlı bir fark bulan çalışmaya rastlanmamıştır (Tutarel Kışlak ve abuka, 2002).

Bu araştırmada evlilik uyumunun yaş arttıkça azalmasının nedeni yaştan ziyade evlilik süresi ile açıklanabilir. Tablo 12 ve 13 incelendiğinde, hem toplam hem de alt boyutlara ilişkin evlilik uyumunun en yüksek olduğu dönem 25-30 yaş grubu iken, en düşük olduğu dönem ise 41-45 yaş grubudur. Ülkemizde evlilik yaşı ortalamasının 20’li yaşlar olduğu bilinmektedir (Demiray, 2006). Araştırma örneklemini oluşturan bireylerin de daha çok 25-30 yaş aralığında evlendikleri saptanmıştır. 25-30 yaş grubunda bireylerin henüz evliliklerinin ilk yıllarında oldukları için çok fazla sorunla karşılaşmadıkları düşünölmektedir. Bireyler 41-45 yaş grubuna geldiklerinde ise evlilik sürelerinin 10-15 yıla ulaştığı, evliliklerinin giderek yıprandığı ve bu nedenle evlilik uyumunun 41-45 yaş grubunda en düşük seviyesine ulaştığı düşünölmektedir.

3.5.3. Eğitim Durumuna Göre Evlilik Uyumunu

Evlilik uyumu ile ilişkili bir diğer önemli konu ise bireylerin eğitim düzeyleridir. Bu kısımda toplam evlilik uyumunun bireylerin eğitim seviyesine göre değişip değişmediği incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, örneklemini oluşturan bireylerin evlilik uyumu toplam puanlarının eğitim durumlarına göre fark gösterip göstermediğini test etmek için yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucu Tablo 14’te yer almaktadır.

Tablo 14. Eğitim Durumuna Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	Eğitim	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Evlilik Uyumu TOPLAM	Ortaöğrenim	18	112.08	1.430	.698
	Önlisans	15	92.47		
	Lisans	148	96.15		
	Yüksek Lisans	13	98.50		

Tablo 14'te görüldüğü gibi, bireylerin evlilik uyumu toplam puanları ile eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 1.430$, $p = .698$). Bu durum, örnekleme oluşturan bireylerin büyük bir çoğunluğunun (% 90.7) üniversite mezunu olması ile açıklanabilir. Tablo 14 incelendiğinde, üniversite mezunu bireylerin evlilik uyum toplam puanları ortalamalarının (önlisans = 92.47, lisans 96.15, yüksek lisans 98.50) birbirine yakın olması, söz konusu gruplarda yer alan bireylerin evlilik uyum düzeylerinin benzer olduğunu göstermektedir. Her ne kadar lise mezunu bireylerin evlilik uyumu toplam puanlarının ortalamaları üniversite mezunu bireylerin puanlarından farklı olsa da, aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Benzer şekilde, Tutarel Kışlak ve Çabukça (2002) evlilik uyumunun bireylerin eğitim durumuna göre değişmediğini saptamıştır.

Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Faktör	Eğitim	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Memnuniyet-Doyum	Ortaöğrenim	18	109.50	1.036	.793
	Önlisans	15	91.43		
	Lisans	148	96.71		
	Yüksek Lisans	13	96.88		
Fikir Birliği	Ortaöğrenim	18	110.28	1.393	.707
	Önlisans	15	96.67		
	Lisans	148	95.39		
	Yüksek Lisans	13	104.77		

Tablo 15'in devamı

Faktör	Eğitim	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Bağlılık	Ortaöğrenim	18	107.31	.661	.882
	Önlisans	15	98.17		
	Lisans	148	96.25		
	Yüksek Lisans	13	97.42		
Duygusal İfade	Ortaöğrenim	18	109.14	1.431	.698
	Önlisans	15	89.30		
	Lisans	148	97.66		
	Yüksek Lisans	13	89.04		

Tablo 15'te görüldüğü gibi, evlilik uyumu alt boyut puanlarının bireylerin eğitim seviyesine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucunda, tüm alt boyutlarda eğitim grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (*Memnuniyet-Doyum* $\chi^2 = 1.036$, $p = .793$; *Fikir Birliği* $\chi^2 = 1.393$, $p = .707$; *Bağlılık* $\chi^2 = .661$, $p = .882$; *Duygusal İfade* $\chi^2 = 1.431$, $p = .698$). Evlilik uyumu toplam puanlarında olduğu gibi, evlilik uyumu alt boyut puanlarının da eğitim durumun göre değişmediği saptanmıştır.

3.5.4. Mesleğe Göre Evlilik Uyumu

Bireylerin meslek gruplarına göre evlilik uyumu toplam puanlarının anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucu Tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 16. Meslek Gruplarına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	Meslek	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Evlilik Uyumu TOPLAM	Öğretmen	133	98.85	4.048	.400
	Bankacı	24	86.56		
	Memur	11	80.00		
	Öğretim Görevlisi	6	87.50		
	Ev Hanımı	20	114.28		

Tablo 16’da görüldüğü gibi, evlilik uyumu toplam puanlarının bireylerin mesleklerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucunda, meslek grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 4.048, p = .400$).

Tablo 17. Meslek Gruplarına Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Faktör	Meslek	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Memnuniyet-Doyum	Öğretmen	133	98.93	3.452	.485
	Bankacı	24	88.96		
	Memur	11	79.82		
	Öğretim Görevlisi	6	83.92		
	Ev Hanımı	20	112.05		
Fikir Birliği	Öğretmen	133	98.89	2.962	.564
	Bankacı	24	88.21		
	Memur	11	83.45		
	Öğretim Görevlisi	6	84.67		
	Ev Hanımı	20	111.00		
Bağlılık	Öğretmen	133	97.43	1.691	.792
	Bankacı	24	89.48		
	Memur	11	92.00		
	Öğretim Görevlisi	6	99.50		
	Ev Hanımı	20	110.03		
Duygusal İfade	Öğretmen	133	98.87	3.691	.449
	Bankacı	24	89.40		
	Memur	11	76.45		
	Öğretim Görevlisi	6	89.67		
	Ev Hanımı	20	112.05		

Evlilik uyumu alt boyut puanlarının bireylerin mesleklerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucunda, tüm alt boyutlarda meslek grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark

bulunmamıştır (*Memnuniyet-Doyum* $\chi^2 = 3.452$, $p = .485$; *Fikir Birliği* $\chi^2 = 2.962$, $p = .564$; *Bağlılık* $\chi^2 = 1.691$, $p = .792$; *Duygusal İfade* $\chi^2 = 3.691$, $p = .449$).

Tablo 16 ve 17 birlikte değerlendirildiğinde, bireylerin hem toplam evlilik uyumlarının hem de Memnuniyet-Doyum, Fikir Birliği, Bağlılık ve Duygusal İfade alt boyutlarına ilişkin evlilik uyumlarının meslek gruplarına göre değişmediği sonucuna varılmaktadır. Literatürde evlilik uyumunun meslek gruplarına göre değişip değişmediğini test eden bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada ev kadını grubu da dahil olmak üzere toplam beş meslek grubu arasında evlilik uyumun fark gösterip göstermediği test edilmiş ve evlilik uyumunun meslek gruplarına göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, bireyin mesleğinin uyumlu bir evlilik sürmesinde önemli olmadığı anlamına gelmemektedir. Şüphesiz bireylerin iş yaşamları evliliklerini etkileyen önemli faktörlerden biridir. Bu çalışmada böyle bir sonucuna ulaşılmasının nedeni örneklem içerisinde az sayıda meslek grubunun yer alması olabilir. Hem sayıca daha fazla hem de farklı meslek gruplarını içeren değişik örneklem grupları üzerinde yapılacak çalışmalar, evlilik uyumu ve meslek arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılabilmesini sağlayabilir.

3.5.5. Eşin Çalışma Durumuna Göre Evlilik Uyumu

Eşin çalışıp çalışmama durumuna göre evlilik uyumu toplam puanlarının anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucu Tablo 18’de yer almaktadır.

Tablo 18. Eşin Çalışma Durumuna Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Eş Çalışma	n	Ort. Sıra	U	z	p
Evlilik Uyumu	Çalışıyor	171	95.70	1658.500	-1.221	.222
TOPLAM	Çalışmıyor	23	110.89			

Tablo 18’de görüldüğü gibi, eşi çalışmayan bireylerin sıra ortalama değerleri (110.89) eşi çalışan bireylerin sıra ortalama değerinden (95.70) daha yüksektir. Bu durum, eşi çalışmayan bireylerin evlilik uyum toplam puanlarının eşi çalışanlara göre

daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuca göre, eşi çalışmayan bireylerin eşi çalışan bireylere göre evlilik uyumunun daha yüksek olduğu söylenebilir. Ancak, sıra ortalama değerleri, iki grup arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek için tek başına yeterli değildir. Eşi çalışan ve çalışmayan bireylerin evlilik uyum toplam puanları arasındaki bu farkın, istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre, aradaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($z = -1.221$, $p = .222$). Diğer bir deyişle, eşi çalışan ve çalışmayan bireylerin evlilik uyum toplam puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 19. Eşin Çalışma Durumuna Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Faktör	Eş Çalışma	n	Ort. Sıra	U	z	p
Memnuniyet-Doyum	Çalışıyor	171	95.48	1620.500	-1.374	.170
	Çalışmıyor	23	112.54			
Fikir Birliği	Çalışıyor	171	95.00	1538.500	-1.712	.087
	Çalışmıyor	23	116.11			
Bağlılık	Çalışıyor	171	98.24	1839.500	-.517	.605
	Çalışmıyor	23	91.98			
Duygusal İfade	Çalışıyor	171	95.70	1659.000	-1.234	.217
	Çalışmıyor	23	110.87			

Tablo 19’da görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan bireylerin evlilik uyumu alt boyut puanlarının eşlerinin çalışıp çalışmamasına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Mann Whitney-U testi sonucunda, tüm alt boyutlardaki grupların sıra ortalama değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (*Memnuniyet-Doyum* $z = -1.374$, $p = .170$; *Fikir Birliği* $z = -1.712$, $p = .087$; *Bağlılık* $z = -.517$, $p = .605$; *Duygusal İfade* $z = -1.234$, $p = .217$). Buna göre, bireylerin evlilik uyumu alt boyut puanlarında eşlerinin çalışıp çalışmamasına göre anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 18 ve 19 birlikte incelendiğinde, hem toplam evlilik uyumunun hem de alt boyutlara ilişkin evlilik uyumunun eşin çalışıp çalışmamasına göre değişmediği sonucuna varılmıştır. Her ne kadar istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen, sıra ortalama değerleri arasında önemli fark bulunmaktadır. Örneğin, eşi çalışmayan bireylerin toplam evlilik uyumları ile Memnuniyet-Doyum, Fikir Birliği ve Duygusal İfade alt boyutlarına ilişkin evlilik uyumlarının eşi çalışanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.5.6. Evlilik Süresine Göre Evlilik Uyumu

Evlilik süresine göre evlilik uyumu toplam puanlarında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucu Tablo 20’de yer almaktadır.

Tablo 20. Evlilik Süresine Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Evlilik Süresi	n	Ort.	F	p
Evlilik Uyumu	1-5 Yıl	66	3.73	10.434	.000*
	6-10 Yıl	73	3.61		
	11-15 Yıl	55	3.31		
TOPLAM					

Tablo 20’de görüldüğü gibi, evlilik uyumu toplam puanları ile evlilik süresi grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($F = 10.434$, $p = .000$). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla Tamhane T2 testi sonuçlarına bakılmıştır. Tamhane T2 testi sonucunda tüm evlilik süresi grupları arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Buna göre evlilik uyumu 1-5 Yıl evlilik süresindeki grupta en yüksek, 6-10 Yıl evlilik süresindeki grupta azalmakta ve 11-15 yıl arasındaki grupta ise en düşük seviyeye gelmektedir ($\mu_{1-5 \text{ Yıl}} = 3.73$, $\mu_{6-10 \text{ Yıl}} = 3.61$, $\mu_{11-15 \text{ Yıl}} = 3.31$). Özetle, evlilik süresi arttıkça evlilik uyumunun azaldığı anlaşılmaktadır.

Örnekleme oluşturan bireylerin evlilik sürelerine göre evlilik uyumu alt boyut puanlarında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla gerçekleştirilen Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucu Tablo 21’de yer almaktadır.

Tablo 21. Evlilik Süresine Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Evlilik Süresi	n	Ort.	F	p
Memnuniyet-Doyum	1-5 Yıl	66	4.05	10.921	.000*
	6-10 Yıl	73	3.88		
	11-15 Yıl	55	3.62		
Fikir Birliği	1-5 Yıl	66	4.55	9.142	.000*
	6-10 Yıl	73	4.37		
	11-15 Yıl	55	4.18		
Bağlılık	1-5 Yıl	66	3.38	3.302	.039*
	6-10 Yıl	73	3.32		
	11-15 Yıl	55	3.09		
Duygusal İfade	1-5 Yıl	66	2.08	13.048	.000*
	6-10 Yıl	73	2.02		
	11-15 Yıl	55	1.39		

Tablo 21’de görüldüğü gibi, tüm alt boyutlarda evlilik uyumunun evlilik süresine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği tespit edilmiştir (*Memnuniyet-Doyum* $F = 10.921$, $p = .000$; *Fikir Birliği* $F = 9.142$, $p = .000$; *Bağlılık* $F = 3.302$, $p = .039$; *Duygusal İfade* $F = 13.048$, $p = .000$).

Tüm alt boyutlarda hangi evlilik süresi grupları arasında anlamlı fark olduğunu test etmek amacıyla; Memnuniyet-Doyum, Fikir Birliği ve Bağlılık alt boyutlarında Scheffe testi sonuçlarına, Duygusal İfade alt boyutunda ise Tamhane T2 testi sonuçlarına bakılmıştır. Scheffe ve Tamhane T2 testi sonuçlarına göre tüm evlilik uyumu alt boyutlarında evlilik süresi 1-5, 6-10 ve 11-15 Yıl olan gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Evlilik uyumuna ait her bir alt boyuttaki ortalamalara bakıldığında, evlilik süresi arttıkça boyutlara ilişkin evlilik uyumunun azaldığı görülmektedir. (Tüm alt boyutlar: 1-5 Yıl Ortalama < 6-10 Yıl Ortalama < 11-15 Yıl Ortalama).

Tablo 20 ve 21 birlikte değerlendirildiğinde, hem toplam evlilik uyumunun hem de tüm alt boyutlara ilişkin evlilik uyumunun evlilik süresi arttıkça azaldığı

görülmektedir. Buna göre evliliğin ilk yılları olan 1-5 yıl arasında evlilik uyumu en üst seviyede iken, 6-10 yıl döneminde evlilik uyumu azalmakta ve 11-15 yıl döneminde ise evlilik uyumu en alt seviyeye düşmektedir. Bu durum literatürde yer alan çalışmalara paralel olarak, evlilik süresinin evlilik uyumuna etkisini açıklamaktadır. Araştırmalar, evlilik süresinin evlilik uyumunun azalmasında önemli bir faktör olduğunu göstermektedir (Karney ve Bradbury, 1997; Karney ve Bradbury, 2000; Kurdek, 1999). Karney ve Bradbury (1997) zaman içerisinde evlilik kalitesinde değişimlerin meydana geldiğini ve bu değişimlerin de evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Chadler ve Fittro (2002) evliliğin ilk ve orta dönemlerinde evlilik uyumunun azaldığına dair bulgulara ulaşmışlardır. Uyumdaki bu değişim yaşam dönemlerindeki stresin artışına bağlanmıştır. Araştırmalar, evlilik uyumunun özellikle 10 yıldan sonra önemli bir azalma gösterdiğini ortaya koymaktadır (Luckey, 1966; Paris ve Luckey, 1966). Bu durum, bireylerin içine düştüğü orta yaş dönemi ve bu dönemde bireylerin yaşadıkları bocalamalar ve yaşamlarına ait her şeyi gözden geçirmeleri ile açıklanmaktadır. Bu dönemi başarılı bir şekilde atlatan bireylerin evlilik uyumlarının daha sonraki yıllarda yükselişe geçtiği belirtilmektedir.

3.5.7. Daha Önce Evlenip Evlenmeme Durumuna Göre Evlilik Uyumu

Evlilik uyumu toplam puanlarının bireylerin daha önce evlenip evlenmemelerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucu Tablo 22’de yer almaktadır.

Tablo 22. Daha Önce Evlenip Evlenmeme Durumuna Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Daha Önce Evlilik	n	Ort. Sıra	U	Z	p
Evlilik Uyumu	Evet	13	80.65	957.500	-1.122	.262
TOPLAM	Hayır	181	98.71			

Daha önce evlenenler ile daha önce hiç evlilik yapmayan bireylerin toplam evlilik uyum puanlarının sıra ortalamaları arasında dikkat çekici bir fark bulunmaktadır. Tablo 22’de görüldüğü üzere, daha önce evlilik yapan bireylerin evlilik uyum puanları sıra değerlerinin ortalamaları (80.65) daha önce hiç evlilik yapmayan bireylerinkinden

(98.71) daha düşüktür. Sıra ortalamaları arasındaki farka bakarak, daha önce evlilik yapan bireylerin, daha önce hiç evlilik yapmayan bireylere göre evlilik uyumlarının düşük olduğu söylenebilir. Ancak sadece sıra ortalamalarına bakarak aradaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı söylenemez. Gruplar arasındaki (daha önce evlenen-evlenmeyen) bu farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Test sonucunda anlamlı bir fark bulunmamıştır ($z = -1.122$, $p = .262$). Bu nedenle bireylerin evlilik uyumu toplam puanları arasında daha önce evlenip evlenmemelerine göre anlamlı bir fark yoktur sonucuna varılmaktadır.

Tablo 23. Daha Önce Evlenip Evlenmeme Durumuna Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Faktör	Daha Önce Evlilik	n	Ort. Sıra	U	Z	p
Memnuniyet-Doyum	Evet	13	88.31	1057.000	-.613	.540
	Hayır	181	98.16			
Fikir Birliği	Evet	13	81.62	970.000	-1.068	.286
	Hayır	181	98.64			
Bağlılık	Evet	13	68.12	794.500	-2.009	.045*
	Hayır	181	99.61			
Duygusal İfade	Evet	13	80.31	953.000	-1.160	.246
	Hayır	181	98.73			

Tablo 23’de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan bireylerin evlilik uyumu alt boyut puanlarının bireylerin daha önce evlenip evlenmemelerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, sadece Bağlılık alt boyutunda daha önce evlenenler ile daha önce evlenmeyenler arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (*Bağlılık* $z = -2.009$, $p = .045$). Memnuniyet-Doyum, Fikir Birliği ve Duygusal İfade alt boyutlarında ise evlilik uyumu ve daha önce evlenip evlenmeme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Bağlılık alt boyutunun sıra değerlerinin ortalamalarına bakıldığında, daha önce evlilik yapan bireylerin sıra değerlerinin ortalamasının (68.12) daha önce hiç evlilik

yapmayan bireylerin ortalamasından (99.61) düşük olduğu görülmektedir. Bu nedenle daha önce evlilik yapan bireylerin Bağlılık boyutundaki evlilik uyumlarının daha önce hiç evlilik yapmayan bireylere göre düşük olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu doğrultuda, daha önce evlenip boşanan bireylerin sonraki evliliklerinde Bağlılık alt boyutuna ilişkin evlilik uyum sorunları yaşadıkları söylenebilir. Söz konusu bireylerin bu sorunlarını gidermeleri ve daha önceki evliliklerinde yaşamış oldukları olumsuzlukların yeni evliliklerini tehlikeye sokmaması için evlilik eğitimine ihtiyaç duydukları söylenebilir.

3.5.8. Evlenme Şekline Göre Evlilik Uyumu

Evlilik uyumu toplam puanlarının bireylerin evlenme şekline göre fark gösterip göstermediğini test etmek için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucu Tablo 24'te yer almaktadır.

Tablo 24. Evlenme Şekline Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Evlenme Şekli	n	Ort.	Std. Sap.	t	p
Evlilik Uyumu	Görücü Usulü	70	3.52	.55	-.812	.418
TOPLAM	Tanışıp Anlaşma	124	3.59	.52		

Tablo 24'te görüldüğü gibi, görücü usulü ve tanışıp anlaşarak evlenen bireylerin evlilik uyumu toplam puanlarının karşılaştırılması için yapılan t-testi sonucunda, toplam evlilik uyumunun söz konusu iki grup arasında farklı olmadığı bulunmuştur ($t = -.812$, $p = .418$). Buna göre, bireylerin evlilik uyumu toplam puanları ile evlenme şekilleri arasında anlamlı bir fark yoktur sonucuna varılmaktadır.

Örnekleme oluşturan bireylerin evlilik uyumu alt boyut puanlarının evlenme şekline göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Bağımsız Gruplar t Testi sonucu ise Tablo 25'te yer almaktadır.

Tablo 25. Evlenme Şekline Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Faktör	Evlenme Şekli	n	Ort.	Std. Sap.	t	p
Memnuniyet-Doyum	Görücü Usulü	70	3.82	.55	-.798	.426
	Tanışıp Anlaşma	124	3.89	.53		
Fikir Birliği	Görücü Usulü	70	4.36	.50	-.274	.784
	Tanışıp Anlaşma	124	4.38	.47		
Bağlılık	Görücü Usulü	70	3.19	.69	-1.394	.165
	Tanışıp Anlaşma	124	3.32	.63		
Duygusal İfade	Görücü Usulü	70	1.81	.80	-.442	.659
	Tanışıp Anlaşma	124	1.86	.83		

Bağımız Gruplar t Testi sonucuna göre, evlilik uyumuna ait tüm alt boyutlarda, evlilik uyumu ve evlenme şekli arasında, % 95 güven aralığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır (*Memnuniyet-Doyum* $t = -.798$, $p = .426$; *Fikir Birliği* $t = -.274$, $p = .784$; *Bağlılık* $t = -1.394$, $p = .165$; *Duygusal İfade* $t = -.442$, $p = .659$). Buna göre, bireylerin evlilik uyumu alt boyut puanları ile evlenme şekilleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 24 ve 25 birlikte incelendiğinde, hem toplam hem de alt boyutlara ilişkin evlilik uyumunun bireylerin evlenme şekillerine göre değişmediği saptanmıştır. Buna göre, bireyin görücü usulü veya tanışıp anlaşarak evlenmiş olması, evlilik uyumunu etkilememektedir. Her iki grupta yer alan bireylerin uyum düzeyleri birbirine yakındır.

3.5.9. Aile Tipine Göre Evlilik Uyumu

Araştırmaya katılan tüm bireylerin aile tipi çekirdek aile olduğu için, aile tipine göre evlilik uyumunun fark gösterip göstermediği test edilememiştir.

Tablo 26. Aile Tipine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri ($n=194$)

Aile Tipi	f	%
Çekirdek	194	100
Geniş	0	0

3.5.10. Çocuk Sahibi Olup Olmama Durumuna Göre Evlilik Uyumu

Bireylerin çocuk sahibi olup olmamasına göre evlilik uyumu toplam puanlarında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucu Tablo 27’de görülmektedir.

Tablo 27. Çocuk Sahibi Olup Olmama Durumuna Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Çocuk Sahibi	n	Ort. Sıra	U	z	p
Evlilik Uyumu	Evet	28	108.52	2015.500	-1.125	.261
TOPLAM	Hayır	166	95.64			

Tablo 27 incelendiğinde, evlilik uyumu toplam puanları ile bireylerin çocuk sahibi olup olmamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($z = -1.125$, $p = .261$). Buna göre, bireylerin evlilik uyumu toplam puanları çocuk sahibi olup olmamalarına göre değişmemektedir. Bireylerin evlilik uyumu alt boyut puanlarının çocuk sahibi olup olmamalarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi sonuçları ise Tablo 28’de yer almaktadır.

Tablo 28. Çocuk Sahibi Olup Olmama Durumuna Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Faktör	Çocuk Sahibi	n	Ort. Sıra	U	z	p
Memnuniyet-Doyum	Evet	166	109.00	2002.000	-1.176	.240
	Hayır	28	95.56			
Fikir Birliği	Evet	166	103.73	2149.500	-.642	.521
	Hayır	28	96.45			
Bağlılık	Evet	166	110.39	1963.000	-1.351	.177
	Hayır	28	95.33			
Duygusal İfade	Evet	166	107.38	2047.500	-1.021	.307
	Hayır	28	95.83			

Tablo 28’de görüldüğü gibi, evlilik uyumuna ait tüm alt boyutlarda, evlilik uyumu ve çocuk sahibi olup olmama arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır (*Memnuniyet-Doyum* $z = -1.176$, $p = .240$; *Fikir Birliği* $z = -.642$, $p = .521$; *Bağlılık* $z = -1.351$, $p = .177$; *Duygusal İfade* $z = -1.021$, $p = .307$). Buna göre, bireylerin evlilik uyumu alt boyut puanları ile çocuk sahibi olup olmamaları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 27 ve 28 birlikte değerlendirildiğinde, hem toplam hem de alt boyutlara ilişkin evlilik uyumunu bireylerin çocuk sahibi olup olmamalarına göre değişmediği sonucuna varılmaktadır. Çocuk sahibi olma, evlilik uyumuyla ilişkili olarak en çok incelenen konulardan biridir. Bu konuyla ilgili araştırmalara baktığımızda farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Özellikle yurt dışında yapılan araştırmalarda, çocuk sahibi olan bireylerin evlilik uyum düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir (White ve diğerleri 1986; Belsky ve Pensky, 1988; Juang ve Tucker, 1991; Hetherington, 1999; Twenge, Campbell ve Foster, 2003). Örneğin, Feeney ve diğerleri (1994) ailenin çocuk sahibi olması durumunda aile içerisinde sorunların görülmeye başladığı ve özellikle kadınların evliliklerinde problem yaşadıklarını belirtmektedir. Bu çalışmada ise tam tersi bir durumla karşılaşılmıştır. Tablo 27 ve 28’deki evlilik uyum puanlarının sıra ortalamaya değerlerine bakıldığında, çocuk sahibi olan bireylerin evlilik uyum düzeylerinin çocuk sahibi olmayan bireylerinkinden yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, içinde bulunduğumuz kültür ile açıklanabilir. Anneliğin kutsal sayıldığı toplumumuzda, çocuk sahibi olmak, çocuk yetiştirmek bir yük gibi algılanmamakta, aksine çocuk sahibi olmak evliliğin amacı olarak, neslin devamını sağlamak adına gerekli görülmektedir. Bu geleneksel rol nedeniyle bireylerin çocuk sahibi olma ve bunun sorumluluğunu almaya hazırlıklı olduğu düşünülmektedir. Nitekim ülkemizde yapılan araştırmalar, bu çalışmadan elde edilen sonuçlarla uygunluk göstermektedir (Fışılolu, 1992; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002).

3.5.11. Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyumu

Bir önceki bölümde, evlilik uyumunun bireylerin çocuk sahibi olup olmamasına göre farklılaşıp farklılaşmadığı test edilmiştir. Bu bölümde ise, çocuk sahibi olan bireylerin evlilik uyumu ile sahip oldukları çocuk sayısı arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilmiştir.

Örnekleme oluşturan bireyler, çocuk sayılarına göre 3 gruba ayrılmıştır. Gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi sonucu Tablo 29’da yer almaktadır.

Tablo 29. Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Çocuk Sayısı	n	Ort.	F	p
Evlilik Uyumu TOPLAM	1 Çocuk	73	3.61	.950	.389
	2 Çocuk	79	3.51		
	3 ve üzeri	14	3.46		

Tablo 29’da görüldüğü gibi, evlilik uyumu toplam puanlarının bireylerin çocuk sayılarına göre fark gösterip göstermediğini test etmek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda % 95 güven aralığında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F = .950, p = .389$).

Tablo 30. Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Çocuk Sayısı	n	Ort.	F	p
Memnuniyet-Doyum	1 Çocuk	73	3.91	1.100	.335
	2 Çocuk	79	3.80		
	3 ve üzeri	14	3.73		
Fikir Birliği	1 Çocuk	73	4.42	.770	.465
	2 Çocuk	79	4.33		
	3 ve üzeri	14	4.30		
Bağlılık	1 Çocuk	73	3.29	.324	.723
	2 Çocuk	79	3.21		
	3 ve üzeri	14	3.21		
Duygusal İfade	1 Çocuk	73	1.92	.898	.409
	2 Çocuk	79	1.77		
	3 ve üzeri	14	1.66		

Evlilik uyumu alt boyut puanlarının bireylerin çocuk sayılarına göre fark gösterip göstermediğini test etmek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına göre, evlilik uyumu alt boyutlarının hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır (*Memnuniyet-Doyum* $F = 1.100$, $p = .335$; *Fikir Birliği* $F = .770$, $p = .465$; *Bağlılık* $F = .324$, $p = .723$; *Duygusal İfade* $F = .898$, $p = .409$).

Tablo 29 ve Tablo 30'un sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, çocuk sahibi olan bireylerin evlilik uyumu toplam ve alt boyut puanları ile çocuk sayısı arasında anlamlı bir fark yoktur sonucuna varılmaktadır. Bu durum iki şekilde açıklanabilir. Birincisi, bir önceki bölümde olduğu gibi Türk toplumunda çocuğun evliliklerde bir yük olarak algılanmaması, aksine çocuğun evliliğin önemli bir parçası olarak algılanmasıdır. İkincisi ise bireylerin sahip oldukları çocuk sayılarının birbirine yakın olmasıdır. Bireylerin % 43'ü 1 çocuk, % 47'si 2 çocuk, %10'u ise 3 ve daha fazla çocuğa sahiptir. Görüldüğü gibi, bireylerin % 90'ının 1 veya 2 çocuk sahibi olması nedeniyle, evlilik uyum düzeyleri arasında çocuk sayısı bakımından fark oluşmadığı düşünülebilir. Günümüz ekonomik koşullarının çiftlerin çocuk sayıları üzerinde belirleyici etkisi açıkça görülmektedir. Literatürde modernleşme ile birlikte bilinçlenen insanın, çocuk sahibi olmanın bilincine ve sorumluluğuna sahip olduğunu, modern insanın çocukların geleceğinin hesaplayarak, sayılarını sınırladığı belirtilmektedir (Sayın, 1990). Bu çalışmada elde edilen sonuca paralel olarak, evlilik uyumunun çocuk sayısına bağlı olarak değişmediğine işaret eden başka çalışmalar da bulunmaktadır (Hoffman ve Levant, 1985; Fışılolu, 1992).

3.5.12. Gelir Düzeyine Göre Evlilik Uyumu

Evlilik uyumunun bireylerin gelir düzeylerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmeden önce, karşılaştırma analizi için yeterli dağılımın oluşmadığı gelir grupları anlamlı birleştirmelerle yeniden gruplandırılmıştır. Buna göre, bireylerin gelir düzeyleri 4 grupta toplanmıştır. Bu gruplar sırasıyla şu şekildedir: 1000 TL'den az, 1000-1999 TL, 2000-2999 TL ve 3000 TL ve üzeri. Oluşturulan bu yeni gelir grupları kullanılarak, evlilik uyumunun gelir düzeyine göre değişip değişmediği test edilmiştir.

Tablo 31. Gelir Düzeyine Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Gelir	n	Ort.	F	p
Evlilik Uyumu	1000 TL'den az	20	3.71	7.250	.000*
	1000 – 1999 TL	25	3.61		
	2000 – 2999 TL	103	3.42		
	3000 TL ve üzeri	46	3.82		

Tablo 31’de açıklanan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre evlilik uyumu toplam puanları ile bireylerin gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($F=7.250$, $p=.000$). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Tamhane T2 testi sonuçlarına bakılmıştır. Tamhane T2 testi sonuçlarına göre, 2000-2999 TL gelir grubu ile 3000 TL ve üzeri gelir grubu arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. 1000 TL’den az ve 1000-1999 TL gelir gruplarının ne kendi aralarında ve ne de diğer gelir grupları ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir.

Tamhane T2 testi sonuçlarına göre, 3000 TL ve üzeri gelir grubunda yer alan bireylerin evlilik uyumunun bir alt gelir grubunda yer alan bireylere göre (2000-2999 TL) daha yüksek olduğu saptanmıştır ($\mu_{2000-2999} = 3.42$, $\mu_{3000 \text{ ve üzeri}} = 3.82$).

Tablo 32. Gelir Düzeyine Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Gelir	n	Ort.	F	p
Memnuniyet-Doyum	1000 TL'den az	20	3.98	6.669	.000*
	1000 – 1999 TL	25	3.93		
	2000 – 2999 TL	103	3.72		
	3000 TL ve üzeri	46	4.11		
Fikir Birliği	1000 TL'den az	20	4.47	7.446	.000*
	1000 – 1999 TL	25	4.46		
	2000 – 2999 TL	103	4.24		
	3000 TL ve üzeri	46	4.61		

Tablo 32'nin devamı

Faktör	Gelir	n	Ort.	F	p
Bağlılık	1000 TL'den az	20	3.43	5.048	.002*
	1000 – 1999 TL	25	3.22		
	2000 – 2999 TL	103	3.13		
	3000 TL ve üzeri	46	3.56		
Duygusal İfade	1000 TL'den az	20	2.15	4.407	.005*
	1000 – 1999 TL	25	1.90		
	2000 – 2999 TL	103	1.66		
	3000 TL ve üzeri	46	2.10		

Evlilik uyumu alt boyut puanlarının bireylerin gelir düzeylerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına göre, tüm alt boyutlarda, evlilik uyumu ve gelir grupları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur (*Memnuniyet-Doyum* $F = 6.669$, $p = .000$; *Fikir Birliği* $F = 7.446$, $p = .000$; *Bağlılık* $F = 5.048$, $p = .002$; *Duygusal İfade* $F = 4.407$, $p = .005$). Bu işlemin ardından, Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda belirlenen anlamlı farklılığın hangi gelir gruplarından kaynaklandığını belirlemek üzere Post Hoc karşılaştırma tekniklerinin analizine geçilmiştir. Memnuniyet-Doyum ve Fikir Birliği boyutları için Scheffe testi kullanılırken, Bağlılık ve Duygusal İfade alt boyutları için Tamhane T2 testi kullanılmıştır.

Scheffe ve Tamhane T2 testleri sonucunda, dört alt boyutun tümünde 2000-2999 TL ile 3000 TL ve üzeri gelir grupları arasında fark olduğu saptanmıştır. Söz konusu iki gelir grubunun her bir alt boyuttaki ortalamalarına bakıldığında, 3000 TL ve üzeri gelir grubunda yer alan bireylerin Memnuniyet-Doyum, Fikir Birliği, Bağlılık ve Duygusal İfade boyutlarındaki evlilik uyumlarının 2000-2999 TL gelir grubunda yer alan bireylere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır. Bakınız Tablo 31 (Tüm alt boyutlar: 3000 TL ve üzeri Ortalama > 2000-2999 TL Ortalama).

Tablo 31 ve 32'de görüldüğü gibi, hem toplam hem de tüm alt boyutlara ilişkin evlilik uyum puanları ile gelir arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Buna göre üst gelir grubunda yer alan bireylerin (3000 TL ve üzeri) bir alt gelir grubunda (2000-2999 TL) yer alan bireylere göre hem toplam hem de tüm alt boyutlara

ilişkin evlilik uyum düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Ailenin ekonomik düzeyinin evlilik uyumuyla ilişkisinin incelendiği çalışmalarda, gelirin evlilik kalitesiyle yakından ilişkili olduğu belirtilmiştir (Vaydanoof, 1988; Vijayanthima, 1991; Patricia ve Bernadette, 1991). Bu çalışmada gelir ve evlilik uyumuna ilişkin elde edilen bulgular, literatürde yer alan daha önceki çalışmaların sonuçları ile uygunluk göstermektedir. Kısaca, bireylerin gelir düzeyleri arttıkça, aile içerisindeki ekonomik sorunların azaldığı ve böylece evlilik uyum düzeylerinin ise arttığı sonucuna varılmaktadır.

3.5.13. Aile ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu

Aile ile görüşme sıklığı ile kastedilen, bireyin sadece kendi öz ailesi ile görüşme sıklığıdır. Tablo 33'te evlilik uyumu toplam puanlarının bireylerin aileleri ile görüşme sıklıklarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucu yer almaktadır.

Tablo 33. Aile ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	Aile ile Görüşme Sıklığı	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Evlilik Uyumu TOPLAM	Haftada 1 veya daha fazla	148	103.57	7.869	.049*
	Ayda 1 veya daha fazla	25	76.16		
	Yılda 1 veya daha fazla	9	70.28		
	Hiç	12	87.50		

Tablo 33'de görüldüğü gibi, evlilik uyumu toplam puanlarının bireylerin aileleri ile görüşme sıklıklarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($\chi^2 = 7.869$, $p = .049$).

Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H testi sonucunda belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Hatırlanacağı üzere, Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarında anlamlı fark olduğunda, farklılığın kaynağını bulmak üzere Scheffe, Tamhane T2 gibi

Post Hoc karşılaştırma testleri kullanılmıştır. Ancak Kruskal-Wallis H testinin bünyesinde, Tek Yönlü Varyans Analizi'nde olduğu gibi anlamlı farkın kaynağını gösteren özel bir test tekniği bulunmamaktadır. Bu nedenle, ikili karşılaştırmalarda kullanılan parametrik olmayan Mann Whitney-U testi kullanılarak, görüşme sıklıkları ikişerli gruplar halinde karşılaştırılmış ve anlamlı farklılığın kaynağı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 34'te sunulmuştur.

Tablo 34. Aile ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarında Bulunan Anlamlı Farkın Kaynağını Belirlemek İçin Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları (p değerleri)

	Gruplar	Haftada 1 +	Ayda 1 +	Yılda 1 +	Hiç
Evlilik	Haftada 1 +	---	.022*	.087	.360
Uyumu	Ayda 1 +		---	.652	.661
Toplam	Yılda 1 +			---	.589
	Hiç				---

* Anlamlı: $p \leq .05$

Tablo 34'te evlilik uyumu ve aile ile görüşme sıklığı arasındaki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi ikili karşılaştırmalarının *p değerleri* yer almaktadır. Söz konusu p değerleri incelendiğinde, haftada 1 veya daha fazla ailesiyle görüşen bireyler ile ayda 1 veya daha fazla ailesiyle görüşen bireyler arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p=.022$). Tablo 33'de haftada 1 veya daha fazla görüşen grubun sıra ortalama değerinin 103.57, ayda 1 veya daha fazla ailesiyle görüşen grubun sıra ortalama değerinin ise 76.16 olduğu görülmektedir. Buna göre, ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen bireylerin evlilik uyumu toplam puanlarının ailesiyle ayda 1 veya daha fazla görüşen bireylere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır. Özetle, aileleri ile görüşme sıklığı fazla olan bireylerin evlilik uyumlarının da yüksek olduğu söylenebilir.

Evlilik uyumu alt boyut puanlarının bireylerin aileleri ile görüşme sıklıklarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucu ise Tablo 35'te yer almaktadır.

Tablo 35. Aile ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Faktör	Aile ile Görüşme Sıklığı	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Memnuniyet-Doyum	Haftada 1 veya daha fazla	148	102.53	5.455	.141
	Ayda 1 veya daha fazla	25	80.10		
	Yılda 1 veya daha fazla	9	74.11		
	Hiç	12	89.21		
Fikir Birliği	Haftada 1 veya daha fazla	148	103.32	7.458	.059
	Ayda 1 veya daha fazla	25	75.00		
	Yılda 1 veya daha fazla	9	75.11		
	Hiç	12	89.33		
Bağlılık	Haftada 1 veya daha fazla	148	103.78	8.544	.036*
	Ayda 1 veya daha fazla	25	78.16		
	Yılda 1 veya daha fazla	9	69.11		
	Hiç	12	81.63		
Duygusal İfade	Haftada 1 veya daha fazla	148	101.23	3.064	.382
	Ayda 1 veya daha fazla	25	89.06		
	Yılda 1 veya daha fazla	9	80.89		
	Hiç	12	81.54		

Tablo 35’te görüldüğü gibi, evlilik uyumu alt boyut puanları, bireylerin aileleri ile görüşme sıklıklarına göre sadece Bağlılık alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermektedir (*Bağlılık* $\chi^2 = 8.544$, $p = .036$). Diğer üç alt boyutta istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır (*Memnuniyet-Doyum* $\chi^2 = 5.455$, $p = .141$; *Fikir Birliği* $\chi^2 = 7.458$, $p = .059$; *Duygusal İfade* $\chi^2 = 3.064$, $p = .382$).

Aile ile görüşme sıklığına göre bağlılık alt boyutu puanlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere Mann-Whitney U testi kullanılarak gerçekleştirilen ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 36’da yer almaktadır.

Tablo 36. Aile ile Görüşme Sıklığına Göre Bağlılık Alt Boyut Puanlarında Bulunan Anlamlı Farkın Kaynağını Belirlemek İçin Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları (p değerleri)

	Gruplar	Haftada 1 +	Ayda 1 +	Yılda 1 +	Hiç
Bağlılık	Haftada 1 +	---	.030*	.067	.174
	Ayda 1 +		---	.655	.840
	Yılda 1 +			---	.552
	Hiç				---

* Anlamlı: $p \leq .05$

Tablo 36’da yer alan p değerleri incelendiğinde, Bağlılık boyutunda, haftada 1 veya daha fazla ailesiyle görüşen bireyler ile ayda 1 veya daha fazla ailesiyle görüşen bireyler arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p=.030$). Tablo 35’de Bağlılık boyutu ortalamaları incelendiğinde, haftada 1 veya daha fazla görüşen grubun sıra ortalaması değerinin 103.78, ayda 1 veya daha fazla ailesiyle görüşen grubun sıra ortalaması değerinin ise 78.16 olduğu görülmektedir. Buna göre, ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen bireylerin Bağlılık boyutu evlilik uyum puanlarının, ailesiyle ayda 1 veya daha fazla görüşen bireylere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır. Özetle, aileleri ile görüşme daha sık görüşen bireylerin *Bağlılık* boyutundaki evlilik uyumlarının da yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 33 ve 35 birlikte incelendiğinde, aileleri ile daha sık görüşen bireylerin (hafta 1 veya daha fazla) hem toplam evlilik uyumlarının hem de Bağlılık boyutuna ilişkin evlilik uyumlarının aileleri ile daha seyrek görüşen bireylere (ayda 1 veya daha fazla) göre yüksek olduğu görülecektir. Demiray (2006) yapmış olduğu çalışmada eşlerin kendi ailelerini ziyaret sıklıkları ile evlilik uyum düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Görüşme sıklığı azaldıkça evlilik uyum puanının düşmesi, sosyo-kültürel faktörlerle açıklanabilir. Evliliği destekleyen toplumsal yapımızda, ebeveynlerin ve aile büyüklerinin çoğu zaman sarsılan evlilikleri kurtarma adına, eşlerin sorunlarına çözüm aradıkları, sosyal destek ağı ile eşleri birleştirici rol oynadıkları sık görülmektedir.

3.5.14. Eşin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu

Bu bölümde eşin ailesi ile görüşme sıklığı ile kastedilen, bireyin kendi öz ailesi ile değil, eşinin ailesi ile görüşme sıklığıdır.

Tablo 37. Bireyin Eşinin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	Eşin Ailesi ile Görüşme Sıklığı	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Evlilik Uyumu TOPLAM	Haftada 1 +	84	112.57	12.678	.005*
	Ayda 1 +	73	90.23		
	Yılda 1 +	27	72.87		
	Hiç	10	90.45		

Evlilik uyumu toplam puanlarının bireylerin eşlerinin aileleri ile görüşme sıklıklarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($\chi^2 = 12.678$, $p = .005$). Söz konusu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere Mann-Whitney U testi kullanılarak gerçekleştirilen ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 38’de yer almaktadır.

Tablo 38. Bireyin Eşinin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarında Bulunan Anlamlı Farkın Kaynağını Belirlemek İçin Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları (p değerleri)

	Gruplar	Haftada 1 +	Ayda 1 +	Yılda 1 +	Hiç
Evlilik	Haftada 1 +	---	.009*	.002*	.298
	Ayda 1 +		---	.108	.939
Uyumu	Yılda 1 +			---	.502
	Hiç				---
Toplam					

* Anlamlı: $p \leq .05$

Tablo 38’de yer alan *p değerleri* incelendiğinde, iki anlamlı farkın olduğu görülmektedir. Birinci anlamlı fark, eşinin ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen bireyler ile eşinin ailesi ile ayda bir veya daha fazla görüşen bireyler arasındadır ($p=.009$). Tablo 37’de eşinin ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen grubun sıra ortalama değerinin 112.57, ayda 1 veya daha fazla eşinin ailesiyle görüşen grubun sıra ortalama değerinin ise 90.23 olduğu görülmektedir. Buna göre, eşinin ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen bireylerin evlilik uyumu toplam puanlarının eşinin ailesiyle ayda 1 veya daha fazla görüşen bireylere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır. İkinci anlamlı fark, eşinin ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen bireyler ile eşinin ailesi ile yılda bir veya daha fazla görüşen bireyler arasındadır ($p=.002$). Tablo 37’de eşinin ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen grubun sıra ortalama değerinin 112.57, yılda 1 veya daha fazla eşinin ailesiyle görüşen grubun sıra ortalama değerinin ise 72.87 olduğu görülmektedir. Buna göre, eşinin ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen bireylerin evlilik uyumu toplam puanlarının eşinin ailesiyle yılda 1 veya daha fazla görüşen bireylere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır.

Her iki anlamlı fark dikkatle incelendiğinde, eşinin ailesi ile daha sık görüşen bireylerin, evlilik uyum toplam puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır.

Evlilik uyumu alt boyut puanlarının bireylerin eşlerinin aileleri ile görüşme sıklıklarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 39’da yer almaktadır.

Tablo 39. Bireyin Eşinin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Faktör	Eşin Ailesi ile Görüşme Sıklığı	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Memnuniyet- Doyum	Haftada 1 +	84	110.71	9.798	.020*
	Ayda 1 +	73	91.74		
	Yılda 1 +	27	76.19		
	Hiç	10	86.10		

Tablo 39'un devamı

Faktör	Eşin Ailesi ile Görüşme Sıklığı	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Fikir Birliği	Haftada 1 +	84	109.06	7.456	.059
	Ayda 1 +	73	91.68		
	Yılda 1 +	27	79.14		
	Hiç	10	92.15		
Bağlılık	Haftada 1 +	84	115.71	18.173	.000*
	Ayda 1 +	73	86.86		
	Yılda 1 +	27	71.94		
	Hiç	10	91.20		
Duygusal İfade	Haftada 1 +	84	111.34	9.962	.059
	Ayda 1 +	73	89.75		
	Yılda 1 +	27	79.37		
	Hiç	10	86.75		

Tablo 39'da görüldüğü gibi, Memnuniyet-Doyum ve Bağlılık alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (Memnuniyet-Doyum $\chi^2 = 9.798$, $p = .020$; Bağlılık $\chi^2 = 18.173$, $p = .000$). Fikir Birliği ve Duygusal İfade alt boyutlarında ise anlamlı fark bulunmamaktadır.

Memnuniyet-Doyum alt boyut puanlarının bireyin eşinin ailesi ile görüşme sıklığına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere Mann-Whitney U testi kullanılarak yapılan ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 40'ta yer almaktadır.

Tablo 40. Bireyin Eşinin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Memnuniyet-Doyum Alt Boyut Puanlarında Bulunan Anlamlı Farkın Kaynağını Belirlemek İçin Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları (p değerleri)

	Gruplar	Haftada 1 +	Ayda 1 +	Yılda 1 +	Hiç
Memnuniyet-Doyum	Haftada 1 +	---	.028*	.008*	.217
	Ayda 1 +		---	.163	.741
	Yılda 1 +			---	.743
	Hiç				---

* Anlamlı: $p \leq .05$

Tablo 40'ta yer alan p değerleri incelendiğinde, Memnuniyet-Doyum boyutunda, iki anlamlı fark olduğu görülmektedir. Birinci anlamlı fark, eşinin ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen bireyler ile eşinin ailesi ile ayda 1 veya daha fazla görüşen bireyler arasındadır ($p=.028$). İkinci anlamlı fark ise, eşinin ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen bireyler ile eşinin ailesi ile yılda 1 veya daha fazla görüşen bireyler arasındadır ($p=.008$). Tablo 39'da Memnuniyet-Doyum boyutu ortalamaları incelendiğinde, eşinin ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen grubun sıra ortalama değerinin 110.71, ayda 1 veya daha fazla görüşen grubun sıra ortalama değerinin 91.74 ve son olarak eşinin ailesi ile yılda 1 veya daha fazla görüşen grubun sıra ortalama değerinin 76.19 olduğu görülmektedir. Bu üç grubun sıra ortalama değerleri ve yukarıda bulunan anlamlı farklar birlikte değerlendirildiğinde, bireyin eşinin ailesi ile görüşme sıklığı arttıkça *Memnuniyet-Doyum* alt boyutu evlilik uyumunun da arttığı sonucuna varılmaktadır.

Bağlılık alt boyutu puanlarının bireyin eşinin ailesi ile görüşme sıklığına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere Mann-Whitney U testi kullanılarak gerçekleştirilen ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 41'de yer almaktadır.

Tablo 41. Bireyin Eşinin Ailesi ile Görüşme Sıklığına Göre Bağlılık Alt Boyut Puanlarında Bulunan Anlamlı Farkın Kaynağını Belirlemek İçin Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları (p değerleri)

	Gruplar	Haftada 1 +	Ayda 1 +	Yılda 1 +	Hiç
Bağlılık	Haftada 1 +	---	.001*	.000*	.182
	Ayda 1 +		---	.175	.811
	Yılda 1 +			---	.330
	Hiç				---

* Anlamlı: $p \leq .05$

Tablo 41'de yer alan p değerleri incelendiğinde, Bağlılık boyutunda, iki anlamlı farkın olduğu görülmektedir. Birinci anlamlı fark, eşinin ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen bireyler ile eşinin ailesi ile ayda 1 veya daha fazla görüşen bireyler arasındadır ($p=.001$). İkinci anlamlı fark ise, eşinin ailesiyle haftada 1 veya daha fazla görüşen bireyler ile eşinin ailesi ile yılda 1 veya daha fazla görüşen bireyler arasındadır ($p=.000$). Tablo 39'da Bağlılık boyutu ortalamaları incelendiğinde, eşinin ailesiyle

haftada 1 veya daha fazla görüşen grubun sıra ortalama değerinin 115.71, ayda 1 veya daha fazla görüşen grubun sıra ortalama değerinin 86.86 ve eşinin ailesi ile yılda 1 veya daha fazla görüşen grubun sıra ortalama değerinin ise 71.94 olduğu görülmektedir. Bu üç grubun sıra ortalama değerleri ve yukarıda bulunan anlamlı farklar birlikte değerlendirildiğinde, bireyin eşinin ailesi ile görüşme sıklığı arttıkça *Bağlılık* alt boyutu evlilik uyumunun da arttığı sonucuna varılmaktadır.

Tablo 37 ve 39 birlikte değerlendirildiğinde, eşinin ailesi ile daha sık görüşen bireylerin, hem toplam evlilik uyum düzeylerinin hem de Memnuniyet-Doyum ve Bağlılık alt boyutlarına ilişkin evlilik uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır. Bir önceki bölümde bireyin kendi ailesini ziyaret sıklığı arttıkça, evlilik uyum düzeylerinin de arttığı saptanmıştı. Bu bölümde bireyin eşinin ailesi ile görüşme sıklığının artması durumunda evlilik uyumunun da arttığının tespit edilmesi ile uyumlu bir evlilik için bireyin hem kendi ailesi hem de eşinin ailesi ile görüşme sıklığının oldukça önemli olduğu görülmektedir. Eşlerden birinin sadece kendi ailesi ile görüşmesi halinde anlaşmazlıklar çıkması toplumumuzda sık gözlenen bir durumdur.

3.5.15. Anne Baba Durumuna Göre Evlilik Uyumu

Tablo 42’de evlilik uyumu toplam puanlarının bireylerin anne baba durumlarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucu yer almaktadır.

Tablo 42. Anne Baba Durumuna Göre Evlilik Uyumu Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	Anne Baba Durum	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Evlilik Uyumu TOPLAM	Birlikte	148	99.38	1.269	.867
	Boşandılar	4	104.75		
	Anne hayatta değil	11	84.86		
	Baba hayatta değil	15	96.57		
	Her ikisi de hayatta değil	16	87.88		

Tablo 42’de görüldüğü gibi, evlilik uyumu toplam puanlarının anne-baba durumuna göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucunda, anne-baba durum grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 1.269, p = .867$).

Tablo 43. Anne Baba Durumuna Göre Evlilik Uyumu Alt Boyut Puanlarının Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Faktör	Anne Baba Durum	n	Ort. Sıra	χ^2	p
Memnuniyet-Doyum	Birlikte	148	98.91	.830	.934
	Boşandılar	4	106.13		
	Anne hayatta değil	11	85.36		
	Baba hayatta değil	15	93.93		
	Her ikisi de hayatta değil	16	94.00		
Fikir Birliği	Birlikte	148	100.15	2.608	.625
	Boşandılar	4	105.50		
	Anne hayatta değil	11	81.23		
	Baba hayatta değil	15	97.63		
	Her ikisi de hayatta değil	16	82.03		
Bağlılık	Birlikte	148	97.97	1.165	.884
	Boşandılar	4	99.13		
	Anne hayatta değil	11	99.77		
	Baba hayatta değil	15	104.50		
	Her ikisi de hayatta değil	16	84.66		
Duygusal İfade	Birlikte	148	99.49	1.902	.754
	Boşandılar	4	91.38		
	Anne hayatta değil	11	77.73		
	Baba hayatta değil	15	100.73		
	Her ikisi de hayatta değil	16	91.22		

Evlilik uyumu alt boyut puanlarının anne-baba durumuna göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucunda, tüm alt boyutlarda anne-baba durum grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir

fark bulunamamıştır (*Memnuniyet-Doyum* $\chi^2 = .830$, $p = .934$; *Fikir Birliği* $\chi^2 = 2.608$, $p = .625$; *Bağlılık* $\chi^2 = 1.165$, $p = .884$; *Duygusal İfade* $\chi^2 = 1.902$, $p = .754$).

Tablo 42 ve 43 birlikte değerlendirildiğinde, anne baba durumuna göre bireylerin evlilik uyumu toplam ve alt boyut puanlarında anlamlı bir fark yoktur sonucuna varılmaktadır. Bir başka deyişle, anne babası birlikte yaşayan, boşanmış, anne babasından biri ya da her ikisi de hayatta olmayan bireylerin evlilik uyum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Literatürde evlilik uyumu ile bireylerin anne baba durumları arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Halbuki evli bir bireyin anne babasının birlikte ya da ayrı yaşıyor olması veya anne babasının hayatta olmaması, bireyin evlilik uyum düzeyi üzerinde etkili olabilir. Evliliği destekleyen toplumsal yapımızda, ebeveynlerin çoğu zaman sarsılan evlilikleri kurtarmak adına eşlerin sorunlarına çözüm aradıkları, sosyal destek ağı ile eşleri birleştirici rol oynadıklarına sık rastlanmaktadır. Çiftlerin anne babalarının boşanmış olmaları veya hayatta olmamaları durumunda, eşler evlilikleri ile ilgili bir sorunla karşılaştıklarında anne babaların ortaya koyduğu bu sosyal destek ağından mahrum kalacakları düşünüldüğünde, evlilik uyumu ile anne baba durumu arasındaki ilişki daha iyi anlaşılacaktır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümünde araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen sonuçların tartışılmasına yer verilmiştir.

Spanier (1976) tarafından geliştirilen ve evlilik uyumunun ölçülmesinde kullanılan Çift Uyum Ölçeği 32 maddeden oluşmaktadır. Spanier'in (1976) araştırmasına göre ölçek Dyadic Satisfaction (eşler arası tatmin), Dyadic Consensus (eşler arası fikir birliği), Dyadic Cohesion (eşler arası bağlılık) ve Affectional Expression (duygusal ifade) olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin hem alt boyutları hem de geneli için ayrı ayrı puanlar hesaplanabilmektedir. Spanier (1976), Çift Uyum Ölçeği alt boyut puanlarının çiftler arasındaki uyumun ölçülmesinde kullanılabileceğini belirtmesine rağmen, çiftler arasındaki uyumun veya evlilik kalitesinin değerlendirilmesinde yaygın olarak ölçeğin toplam puanları kullanılmaktadır (Fışiloğlu ve Demir, 2000). Ölçeğin toplam puanı 0 ile 151 arasında değişmektedir. Ölçeğe göre alınan puan ne kadar yüksekse, ilişki kalitesi ve evlilik uyumu da o denli yüksektir. Bu çalışmada, örneklemin evlilik uyum toplam puanlarının ortalaması 115.8 ve standart sapması 17.5 bulunmuştur. Spanier'in (1976) orijinal çalışmasında ise evli bireyler arasındaki uyum ortalaması 114.8, standart sapması ise 17.8 bulunmuştur. Mevcut çalışmanın evlilik uyum ortalaması ve standart sapma değerleri ile Spanier'in (1976) çalışmasının ortalama ve standart sapma değerleri karşılaştırıldığında, mevcut çalışmanın Spanier'in (1976) çalışmasının bulgularını desteklediği görülmektedir.

Fışiloğlu ve Demir (2000), Spanier'in (1976) Çift Uyum Ölçeği'nin geçerlilik, güvenilirlik ve Türk toplumunda uygulanabilirliğini test etmek için yaptıkları çalışmada ise ölçeğin toplam ortalamasını 104.5 ve standart sapmasını 18.6 olarak bulmuşlardır. Fışiloğlu ve Demir (2000), kendi çalışmalarında Çift Uyum Ölçeği Toplam puanlarının ortalamasının Spanier'in (1976) çalışmasına göre düşük olmasının nedeninin kültürel faktörler olabileceği varsayımını ileri sürmektedir. Mevcut çalışmanın evlilik uyumu toplam puanları ortalaması, Spanier (1976) ile Fışiloğlu ve Demir (2000) tarafından yapılan çalışmalarla karşılaştırılacak olursa, evlilik uyumu toplam puanlarının Spanier'in (1976) orijinal çalışması ile oldukça benzer, Fışiloğlu ve Demir'in (2000) çalışması ile farklı olduğu sonucu görülecektir.

Mevcut çalışma ve Fıfıloğlu ve Demir (2000) tarafından yapılan çalışmanın her ikisinin de aynı kültür içerisinde yapılmasına rağmen, farklı ortalamalara ulaşılmasının nedeni ise her iki çalışmada kullanılan örneklemin farklılığı ile açıklanabilir. Fıfıloğlu ve Demir (2000) yaptıkları çalışmada seçilen örneklemin Türk toplumunun pek çok karakteristik özelliğini taşıması amacıyla, amaçlı örnekleme yöntemini (purposive sampling) kullanmışlardır. Bu nedenle, Fıfıloğlu ve Demir'in örnekleminde yer alan bireyler yaş, eğitim düzeyi, meslek, evlilik süresi, çocuk sayısı vb. birçok değişkene göre daha heterojen bir yapı sergilemektedir. Ancak, mevcut çalışmanın demografik özellikleri incelendiğinde, yaş, gelir, meslek, evlilik süresi vb. değişkenlere göre daha homojen bir örneklem kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca, mevcut çalışmanın örneklemini sadece 1-15 yıl arasında evli bulunan bireylerin oluşturduğu da unutulmamalıdır.

Evlilik uyumunu ölçmek için kullanılan Çift Uyum Ölçeği'nin yapı geçerliğini test etmek ve evlilik uyumunun önde gelen alt boyutlarını/faktörlerini tespit etmek amacıyla ölçekte yer alan 32 madde üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda evlilik uyumunun dört alt boyut/faktör ile açıklanabileceği sonucuna varılmıştır. Söz konusu 4 boyutun evlilik uyumuna ait toplam varyansın yaklaşık % 74.5'ini açıkladığı ve boyutlara ilişkin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayılarının tatmin edici seviyede oldukları görülmüştür (Güvenilirlik katsayıları 0.759 ile 0.878 arasında değişmektedir). Faktör analizi sonucunda, Spanier'in (1976) orijinal faktör yapısının mevcut çalışmada da ortaya çıktığı görülmüş ve evlilik uyumunun Memnuniyet-Doyum, Fikir Birliği, Bağlılık ve Duygusal İfade olmak üzere dört alt boyuttan oluştuğu sonucuna varılmıştır.

4.1. Araştırma Sorularına Yönelik Faktör Analizi Sonuçları

Yapılan analizler sonucunda evlilik uyumunun, cinsiyet, yaş, evlilik süresi, daha önce evlenme, gelir, bireyin kendi ailesi ile görüşme ve bireyin eşinin ailesi ile görüşme değişkenlerine göre anlamlı farklar gösterdiği bulunmuştur. Söz konusu anlamlı farklar daha önce evlenme değişkeni hariç, diğer tüm değişkenlerde hem evlilik uyumu toplam hem de evlilik uyumu alt boyut düzeylerinde tespit edilmiştir. Daha önce evlenme değişkeninde ise sadece evlilik uyumu Bağlılık alt boyutunda anlamlı bir fark saptanmıştır.

Evlilik uyumu toplam ve tüm alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur. Buna göre kadınların gerek toplam evlilik uyum düzeylerinin gerekse Memnuniyet-Doyum, Fikir Birliği, Bağlılık ve Duygusal İfade boyutlarına ilişkin evlilik uyum düzeylerinin erkeklere göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, bazı araştırmacılar tarafından öne sürülen ve kadınların evliliklerini erkeklere göre daha negatif değerlendirdikleri genel fikrini doğrulayıcı niteliktedir (Beach, Sandeen ve O’Leary, 1990; Fışıloğlu ve Demir, 2000).

Mevcut çalışmada, evlilik uyumu toplam ve Memnuniyet-Doyum ile Fikir Birliği alt boyut puanlarının bireylerin yaşlarına göre değiştiği saptanmıştır. Söz konusu anlamlı fark, yaş arttıkça hem toplam evlilik uyumunun hem de Memnuniyet-Doyum ve Fikir Birliği alt boyutlarına ilişkin evlilik uyum düzeylerinin azaldığını göstermektedir.

Evlilik uyumu toplam ve tüm alt boyut puanlarının bireylerin evlilik süresine anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur. Söz konusu fark tüm evlilik süre gruplarını içermektedir. Buna göre, bireylerin evlilik süresi arttıkça hem toplam evlilik uyumlarının hem de Memnuniyet-Doyum, Fikir Birliği, Bağlılık ve Duygusal ifade alt boyutlarına ilişkin evlilik uyumlarının azaldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, evlilik süresi arttıkça, evliliklerin yıprandığı, evlilik kalitesinin ilk yıllara göre düştüğü ve sonuç olarak evlilik uyumunun azaldığı söylenebilir.

Mevcut çalışmada bulunan bir diğer anlamlı fark ise, evlilik uyumu Bağlılık alt boyutu ile bireylerin daha önceden evlilik yapıp yapmamaları arasındadır. Daha önce evlilik yapan bireylerin Bağlılık alt boyutundaki evlilik uyumlarının daha önce hiç evlilik yapmayan bireylere göre düşük olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, bireylerin daha önceki evliliklerinde yaşadıkları olumsuz tecrübenin, mevcut evliliklerinin uyumunu olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılabilmektedir.

Araştırma kapsamında tespit edilen bir diğer anlamlı fark ise evlilik uyumu ile gelir düzeyleri arasında saptanmıştır. Hem toplam evlilik uyumunun hem de tüm alt boyutlara ilişkin evlilik uyumunun gelir seviyesine göre fark gösterdiği bulunmuştur. Buna göre üst gelir grubunda yer alan bireyleri alt gelir grubunda yer alan bireylere göre evlilik uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Bireyin ailesi ile görüşme sıklığı ve evlilik uyumu arasındaki fark incelendiğinde, toplam evlilik uyumu ile Bağlılık alt boyutu evlilik uyumunun aile ile görüşme sıklığına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Buna göre, ailesi ile haftada bir veya daha fazla görüşen bireylerin, ailesiyle ayda bir veya daha fazla görüşen bireylere göre hem toplam evlilik uyum düzeyi ve hem de Bağlılık alt boyutu evlilik uyum düzeyi daha yüksektir. Kısaca, bireyin ailesi ile görüşme sıklığı arttıkça evlilik uyumu da artmaktadır.

Araştırmada test edilen bir diğer konu ise, evlilik uyumunun bireyin eşinin ailesi ile görüşme sıklığını göre farklılaşıp farklılaşmadığına yöneliktir. Evliliklerde, kişinin kendi ailesi ile görüşme sıklığının yanı sıra, eşinin ailesi ile görüşme sıklığının da evlilik uyumu üzerinde önemli bir etkisinin olacağı varsayılmaktadır. Yapılan analizlerde, toplam evlilik uyumu ve Memnuniyet-Doyum ve Bağlılık alt boyutlarına ilişkin evlilik uyumu ile bireyin eşinin ailesiyle görüşme sıklığı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Söz konusu farkın eşinin ailesi ile haftada bir veya daha fazla, ayda bir veya daha fazla ve yılda bir veya daha fazla görüşen gruplar arasında olduğu saptanmıştır. Buna göre, kişinin eşinin ailesi ile görüşme sıklığı arttıkça, evlilik uyumunun da arttığı görülmüştür.

Mevcut çalışmada yukarıda açıklanan değişkenler ile evlilik uyumu arasında anlamlı farklar olduğu tespit edilirken, diğer yandan eğitim, meslek, eşin çalışması, evlenme şekli, çocuk sahibi olma, çocuk sayısı, anne babanın durumu gibi değişkenler ile evlilik uyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır.

4.2. Öneriler

Bu çalışmada, örneklem grubu içerisinde yer alan evli bireylerin hem evlilik uyum toplam puanlarının hem de evlilik uyumuna ait alt boyut puanlarının ortalamaları ve bu puanlarının dağılımları incelendiğinde, bireylerin evlilik uyum düzeylerinin yeterince yüksek olmadığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, araştırma kapsamında incelenen evli bireyler, evliliğe uyumlarında çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bireylerin karşılaştıkları bu sorunları çözebilmeleri, daha uyumlu, daha mutlu ve daha başarılı bir evlilik hayatı anlamına gelmektedir. Günümüzde pek çok çiftin cevabını

bulmakta zorlandığı soruların başında “Evlilikte mutluluğu nasıl yakalayacağım?”, “Uyumlu bir evlilik nasıl olur?” gibi sorular yer almaktadır.

Uyumlu bir evliliğin yolu şüphesiz eğitimden geçmektedir. Ancak burada ifade edilen eğitim, bireylerin örgün eğitim kurumlarında almış oldukları eğitim değildir. Nitekim araştırmanın bulguları, bireylerin evlilik uyumlarının eğitim seviyelerine göre değişmediğini göstermektedir. Lise mezunu bir birey ile lisans veya yüksek lisans yapmış bir birey arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir fark yoktur. Bu durum, evlilikte sorunlarla karşılaşan bireylerin bu sorunlarını çözebilmeleri ve daha uyumlu bir evlilik sürebilmeleri için evlilik eğitimine başvurmaları gerektiğini göstermektedir. Günümüzde bireyler daha çok evliliğe uyumda sorunlarla karşılaştıklarında, yani evliken, evlilik eğitimi ya da evlilik terapisi programlarına başvurmaktadır. Hâlbuki ideal olan, çiftlerin evlenmeye karar verdikten sonra, yani evlilik öncesi eğitim almalarıdır. Bu sayede, çiftlerin evliliğe hazır olabilmeleri sağlanacağından, evlilik esnasında karşılaşılabilecek muhtemel problemlerin önceden çözülebilmesi ve daha uyumlu bir evlilik sürmeleri mümkün olacaktır. Ayrıca araştırma sonuçları, çiftlerin evlilik süreleri arttıkça, evlilik uyum düzeylerinin azaldığını göstermektedir. Buna göre, evlilik süresi ilerledikçe, bireylerin evlilik uyum düzeyleri düşeceğinden, zaman içerisinde çiftlerin evlilik eğitimlerine katılmaları yararlı olacaktır.

Uyumlu evliliklerin mutlu aileler, mutlu ailelerin de sağlıklı toplumlar oluşturduğu gerçeğinden yola çıkarak, evlilik eğitiminin toplumun tüm kesimine sunulması gerekmektedir. Bunun için evlilik eğitimi, lise, üniversite gibi örgün eğitim kurumlarında ders olarak okutulabileceği gibi, halk eğitim merkezleri gibi çeşitli yaygın eğitim kurumlarında da bu konuda eğitim programları düzenlenerek bireylerin evlilik eğitimi almaları sağlanabilir. Bu konuda sadece eğitim kurumları değil toplumun tüm kesimleri üstüne düşen görevi yerine getirmelidir. Örneğin, yerel yönetimler evlilik eğitim seminerleri düzenleyerek bu konuda toplumun bilinçlenmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca, uyumsuz evliliklerin bireylerin iş yaşamlarını da olumsuz yönde etkileyeceği açıktır. Bu nedenle kurumların da çalışanlarına evlilik eğitim seminerleri düzenlemeleri gerekmektedir. Böylece hem çalışanların evlilik uyum düzeyleri artırılabilecek hem de uyumlu ve mutlu eşler aynı zamanda motivasyonu ve performansı yüksek çalışanlar halini alacaklardır. Ayrıca, radyo, televizyon gibi kitle iletişim araçlarında evlilik eğitimi ile ilgili programların düzenlenmesi eğitim kurumlarına gidemeyen veya

çalışmayan ancak zamanının büyük bir bölümünü evde geçiren bireylerin de bu konuda bilgi sahibi olması açısından önemlidir.

Evlilik eğitimi ile ilgili bir diğer önemli konu ise eğitimin içeriğinde nelerin yer alacağı ve söz konusu evlilik eğitimini kimlerin vereceğidir. Evlilik eğitiminde öncelikle bireylerin kendilerini ve birlikte oldukları kişiyi daha gerçekçi değerlendirmeleri ve tanımaları sağlanmalıdır. Ayrıca evlilik eğitim programlarının; iletişim becerileri, duygusal yakınlık, sorumluluk, empati, problem çözme, iş bölümü, bütçe düzenlemesi, çalışma hayatı, harcamalar, çocuk sahibi olma, aileler, cinsellik, sigara ve alkol alışkanlığı, arkadaşlar, tatiller, hobiler gibi uyumlu bir evliliği oluşturan çeşitli faktörleri dikkate alarak hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanacak olan evlilik eğitiminin uzman bir psikolog, iletişim uzmanı veya bu konuda iyi eğitim almış kişilerce verilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmanın ortaya koyduğu bir diğer önemli sonuç ise bireylerin evlilik eğitim ihtiyaçları ile çeşitli demografik özellikleri arasında tespit edilen ilişkilerdir. Örneğin, araştırma sonuçları kadınların evlilik uyum düzeylerinin erkeklere göre daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre, kadın eşlerin evlilik eğitim ihtiyaçlarının erkek eşlere oranla daha fazla olduğu sonucuna varılmaktadır. Ayrıca araştırma sonuçları, bireylerin yaşları ve evlilik süreleri arttıkça, evlilik uyum oranlarının düştüğünü göstermektedir. Bu durum, üst yaş gruplarında ve evlilik süresi uzun olan bireylerin daha fazla evlilik eğitimine ihtiyaç duyduğunu anlamına gelmektedir. Evlilik uyumu ile ilgili diğer bir önemli değişken ise gelirdir. Mevcut çalışmada üst gelir grubunda yer alan bireylerin evlilik uyum düzeylerinin alt gelir grubunda yer alan bireylere göre daha yüksek olması, alt gelir grubunda yer alan bireylerin üst gelir grubunda yer alan bireylere göre evlilik eğitim programlarına daha çok ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Daha önce evlenip ayrılmış olan bireylerin de evlilik uyumu Bağlılık alt boyutuna ilişkin sorunlar yaşadığı saptanmış ve daha önce evlilik yapan bireylerin şimdiki evliliklerinde evlilik uyumlarının daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre, daha önce evlenip ayrılan bireylerin, yeni evliliklerinde uyumlu bir evlilik sürdürebilmeleri için evlilik eğitim programlarına daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Son olarak, bireyin kendi ailesi ve eşinin ailesi ile görüşme sıklığı da evlilikte uyumun önemli unsurlarındandır. Hem kendi hem de eşlerinin aileleri ile daha az görüşen bireylerin, evlilikte uyum sorunları ile karşılaştıkları ve bu

grupta yer alan bireylerin daha fazla evlilik eğitimine ihtiyaç duydukları sonucuna varılmaktadır. Özetle, bireylerin cinsiyetleri, yaşları, evlilik süreleri, daha önce evlenip evlenmemeleri, gelir durumları, hem kendi hem de eşlerinin aileleri ile görüşme sıklıkları, hem uyum düzeylerinin hem de evlilik eğitimine ilişkin ihtiyaçlarının saptanmasında belirleyici faktörlerdir. Evlilik eğitim programlarının hedef kitleleri belirlenirken bireylere ait söz konusu bu değişkenlerin göz önünde bulundurulması, sunulacak eğitim faaliyetinin etkinliğinde önemli ölçüde rol oynayacaktır.

Son olarak, araştırmacılar için bazı öneriler sunulmuştur. Bu araştırmanın örneklemini Afyonkarahisar il merkezinde çeşitli kurumlarda çalışan evli çiftler oluşturmaktadır. Örnekleme oluşturan bireylerin çalışan, çoğunlukla öğretmen ve eğitim düzeylerinin yüksek olması, elde edilen bulguların genellenebilirliği açısından sınırlama getirmektedir. Ayrıca kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin kullanılmış olması, araştırma bulgularının genellenebilirliğini sınırlandıran bir diğer önemli faktördür. Olasılıklı örnekleme yöntemleri kullanılarak, farklı şehirlerde yaşayan, farklı eğitim ve meslek gruplarından bireyler içeren, ayrıca toplumun önemli bir kesimini oluşturan çalışmayan kadınların da dahil edildiği farklı örneklem grupları üzerinde yapılacak araştırmalar, hem evlilik uyumunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacak hem de elde edilen bulguların genellenebilirliğini artıracaktır. Ayrıca boşanmış veya ayrı yaşayan çiftler üzerinde yapılacak olan çalışmalar, evlilikte hangi sorunların uyumsuzluğa ve ayrılığa yol açtığının daha detaylı olarak anlaşılmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akar, H. (2005). *Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde; çift uyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması*. Uzmanlık Tezi, T.C. Sağlık Bakanlığı Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Akbaş, M. (2008). *Endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin evlilik uyumları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Azizoğlu Binici, S. (2000). *Psikolojik yardım için başvuruda bulunan ve bulunmayan evli çiftlerin evlilik ilişkilerini değerlendirmelerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Azizoğlu Binici, S. ve Hovardalıoğlu, S. (1996). Evlilik için karşılaştırma düzeyi ölçeğinin (ekdö) geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(38), 66-76.
- Bal, H. (2007). *Bağlanma stilleri, cinsiyet rolleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Beach, S. R. H., Sandeen, E. E., and O'Leary, K. D. (1990). *Depression in marriage*. New York: Guilford.
- Belsky, J. and Pensky, E. (1988). Marital change across the transition to parenthood. *Marriage and Family Review*, 12(3/4), 133-156.
- Blum, J. S. and Mehriban, A. (1999). Personality and temperament correlates of marital satisfaction. *Journal of Personality*, 67, 93-125.
- Bradburry, N.B., Fincham, F. D. and Beach, S. R. (2002). Evlilik doyumunun doğası ile belirleyicileri üzerine araştırmalar: Son 10 yılın derlemesi, Çeviren: Ş. Tutarel Kışlak, *Türk Psikoloji Bülteni*, 7(24-25), 120-129.
- Bradburry, T. N. and Karney, B.R. (2004). Understanding and altering the longitudinal course of marriage. *Journal of Marriage and Family*, 66 (Nov), 862-879.
- Chandler, C. and Fittro, J. (2002). *Enhancing midlife marriage*. Columbus, OH: The Ohio State University Extension.

- Christensen, A. and Shenk, J. L. (1991). Communication, conflict and psychological distance in nondistressed, clinic and divorcing couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 59(3),458.
- Cohan, C.L. and Bradburry, T.N. (1997). Negative life events, marital interaction and the longitudinal course of newlywed marriage. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(1), 114-128.
- Çilli, S. A., Kaya, N., Bodur, S., Özkan, İ. ve Kucur, R. (2004). Ev kadınlarında ve çalışan ev kadınlarında psikolojik belirtilerin karşılaştırılması. *Genel Tıp Dergisi*, 14(1), 1-5.
- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Deturck, M. and Miller, G. R. (1986). The effects of husbands and wives social cognition on their marital adjustment, conjugal power and self-esteem. *Journal of Marriage and The Family*, 48, 716.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Erdamarlar, N. ve Alpkın R.L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam Dergisi*, 18(1), 39-47.
- Feeney, J., Peterson, C., and Noller, P. (1994). Equity and marital satisfaction over the family life cycle. *Personal Relationships*, 1(1), 83-99.
- Fışıloğlu, H. (1990). *Perceived family cohesion and its relationship to perceived marital adjustment in married graduate students*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of New York, Buffalo, USA.
- Fışıloğlu, H. (1992). Lisansüstü öğrencilerinin evlilik uyumu, *Türk Psikoloji Dergisi*, 7(28), 16-23.
- Fışıloğlu, H. and Demir, A. (2000). Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement of marital quality with Turkish couples. *European Journal of Psychological Assessment*, 16(3), 214-218.
- Fidanoğlu, O. (2006). *Evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fidanoğlu, O. (2007). *Evlilik uyumu ile eşlerin somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişki ve diğer sosyo-demografik değişkenler açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İstanbul.

- Glenn, N. D. (1991). The recent trend in marital success in the United States. *Journal of Marriage and The Family*, 53(2), 261-270.
- Gökmen, A. (2001). *Evli eşlerin birbirine yönelik kontrolcülük ve bağımlılık algılarının evlilik doyumu üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güçlü Ergin, N. (2008). *Evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gülerce, A. (1996). *Türkiye’de ailelerin psikolojik örüntüleri*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Güngen, Y., Tokyürek, Ş. ve Şanlı, N. (2002). *Ev ve ailede yaşam yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Hetherington, E. M. (1999). Should we stay together for the sake of the children? In E. M. Hetherington (Ed.), *Coping with divorce parenting and remarriage: A risk and resiliency perspective* (pp. 93-116). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. and Tatham, R. L. (2005). *Multivariate data analysis* (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Hoffman, S. R. and Levant, R. F. (1985). A comparison of childfree and child-anticipated married couples. *Family Relations*, 34(2), 197-203.
- Hovardaoğlu, S. (1996). Evlilik için karşılaştırma düzeyi ölçeğinin (ekdö) geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(38), 66-67.
- İlkketenci, R. (2004). *Evli bireylerin problem çözme becerileri ve evlilik uyumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Johnson, S. L. and Jacob, T. (2000). Sequential interactions in the marital communication of depressed men and women. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68(1), 4-12.
- Juang, S. H. and Tucker, C. M. (1991). Factors in marital adjustment and their interrelationships: A comparison of Taiwanese couples in America and Caucasian American couples. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 19(1), 22-31.
- Kabakçı, E., Tuğrul, C. ve Öztan, N. (1993). Birtchnell eş değerlendirme ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 8(29), 31-37.

- Kalkan, M. (2002). *Evlilik ilişkisini geliştirme programının, evlilerin evlilik uyum düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Karney, B. R. and Bradbury, T. N. (1997). Neuroticism, marital interaction, and the trajectory of marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 1075-1092.
- Karney, B. R. and Bradbury, T. N. (2000). Attributions in marriage: state or trait? A growth curve analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 295-309.
- Koçinoğlu, H. (1991). *Sosyo-ekonomik düzeyi farklı ailelerin evlilik konusundaki bilgi tutum ve tavırlarının saptanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kurdek, L. A. (1999). The nature and predictors of the trajectory of change in marital quality for husbands and wives over the first 10 years of marriage. *Developmental Psychology*, 35(5), 1283-1296.
- Luckey, E. B. (1966). Number of years married as related to personality perception and marital satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 28, 44-48.
- NVİ (Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü). (2006). *İstatistikler: evlenme ve boşanma istatistikleri*. Web: <http://www.nvi.gov.tr/NVI.html> adresinden 25 Şubat 2009 tarihinde alınmıştır.
- O'leary, K. D. and Smith, D. A. (1991). Marital interactions, *Annual Review of Psychology*, 42,193-197.
- Onur, B. (1991). *Gelişim psikolojisi: Yetişkinlik, yaşlılık, ölüm*. Ankara: V Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (1997). *Cinsellik ve cinsel yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özuğurlu, K. (1996). *Evlilik raporu*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Paris, B. L. and Luckey, E. B. (1966). A longitudinal study of marital satisfaction. *Sociology and Social Research*, 50, 212-223.
- Rogers, S. J. and Deboer, D. D. (2001). Changes in wives' income: effect on marital happiness, psychological well-being, and the risk of divorce. *Journal of Marriage and Family*, 63, 458-472.
- Sardoğan, M. E. ve Karahan, T. F. (2005). Evli bireylere yönelik bir insan ilişkileri beceri eğitimi programının evli bireylerin evlilik uyum düzeylerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(2), 89-102.

- Sayın, Ö. (1990). *Aile Sosyolojisi*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and The Family*, 38(1), 15-28.
- Şener, A. ve Terzioğlu, G. (2008). Arkadaşlık ilişkilerinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*. Web: www.sdergi.hacettepe.edu.tr/arkadaslikiliskilerievlilikuyumu.pdf adresinden 1 Eylül 2009'da alınmıştır.
- Şirvanlı Özen, D. (1999). Eşler arası çatışma ve boşanmanın çocuklar üzerindeki etkileri, davranış ve uyum problemleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 6(1), 19-29.
- Tezer, E. (1986). *Evli eşler arasındaki çatışma davranışları: Algılama ve doyum*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tuncay, E. (2006). *Predictive role of perfectionism on marital adjustment*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tutarel Kışlak, Ş. (1999). Evlilik uyum ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *3P (Psikiyatri, Psikoloji ve Psikofarmakoloji) Dergisi*, 7(1), 50-57.
- Tutarel Kışlak, Ş. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(5): 32-38.
- Twenge, M.J., Campbell, K.W., and Foster, A.C. (2003). Parenthood and marital satisfaction: A meta analytic review. *Journal of Marriage and Family*, 65(3), 574-583.
- White, L.K., Booth. A., and Edwards, J. N. (1986). Children and marital happiness: Why the negative correlation? *Journal of Family*, 7(2), 131-147.
- Worthington, E. L., Buston, B. G., and Hammonds, T. M. (1989). A component analysis of marriage enrichment: Information and treatment modality. *Journal of Counseling & Development*, 67(10), 555-560.
- Yıldırım, İ. (1993). Evli bireylerin uyum düzeyleri. *3P (Psikiyatri, Psikoloji ve Psikofarmakoloji) Dergisi*, 1(3), 249-257.
- Yılmaz, A. (2001a). Eşler arasındaki uyum: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(4), 48-57.

- Yılmaz, A. (2001b). Eşler arasındaki uyum: Anne-baba tutum ve benlik algısı arasındaki ilişkilerin gelişimsel olarak incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 16(47), 1-24.
- Zikmund, W. G. (2003). *Business Research Methods (7th ed.)*. Mason, OH: South Western Publishing.

12. Aileniz ile ne sıklıkla görüşüyorsunuz?

- ☐ Hiç görüşmüyorum
- ☐ Haftada bir ya da daha fazla görüşüyorum
- ☐ Ayda bir ya da daha fazla görüşüyorum
- ☐ Yılda bir ya da daha fazla görüşüyorum

13. Eşinizin ailesiyle ne sıklıkta görüşüyorsunuz?

- ☐ Hiç görüşmüyorum
- ☐ Haftada bir ya da daha fazla görüşüyorum
- ☐ Ayda bir ya da daha fazla görüşüyorum
- ☐ Yılda bir ya da daha fazla görüşüyorum

14. Anneniz ve babanız;

- ☐ Birlikte yaşıyor
- ☐ Ayrı yaşıyor
- ☐ Boşandılar
- ☐ Anne hayatta değil
- ☐ Baba hayatta değil

EK 2: ÇİFT UYUM ÖLÇEĞİ

Birçok insanın ilişkilerinde anlaşmazlıklar vardır. Lütfen aşağıda verilen maddelerin her biri için siz ve eşiniz arasında anlaşma ve anlaşmama ölçüsünü aşağıda verilen altı düzeyden birini seçerek belirtiniz.

	Her zaman anlaşırız.	Hemen her zaman anlaşırız.	Nadiren anlaşamayız.	Sıklıkla anlaşamayız.	Hemen her zaman anlaşamayız.	Hiç anlaşamayız.
1. Aile ile ilgili parasal işlerin idaresi						
2. Eğlence ile ilgili konular						
3. Dini konular						
4. Muhabbet, sevgi gösterme						
5. Arkadaşlar						
6. Cinsel yaşam						
7. Geleneksellik						
8. Yaşam felsefesi						
9. Anne, baba ya da yakın akrabalar ile ilişkiler						
10. Önemli olduğuna inanılan inançlar, hedefler, konular						
11. Birlikte geçirilen zaman miktarı						
12. Temel kararların alınması						
13. Ev ile ilgili kararlar						
14. Boş zaman, ilgi ve uğraşlar						
15. Mesleki kararlar						

	Her zaman	Hemen hemen her zaman	Zaman zaman	Ara sıra	Nadiren.	Hiç
16. Ne sıklıkla boşanmayı, ayrılmayı ya da ilişkinizi bitirmeyi düşünür ya da tartışırsınız.						
17. Ne sıklıkla siz veya eşiniz kavgadan sonra evi terk edersiniz?						
18. Ne sıklıkla eşinizle olan ilişkinizin genelde iyi gittiğini düşünürsünüz?						
19. Eşinize güvenir misiniz?						
20. Evlendiğiniz için hiç pişmanlık duyar mısınız?						
21. Ne sıklıkla eşinizle münakaşa edersiniz?						
22. Ne sıklıkla birbirinizin sinirlenmesine neden olursunuz?						

	Her gün	Hemen hemen her gün	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
23. Eşinizi öper misiniz?					

	Hepsine	Çoğuna	Bazılarına	Çok azına	Hiçbirine
24. Siz ve eşiniz ev dışı ilgilerinizin-etkinliklerinizin ne kadarına birlikte katılırsınız?					

Aşağıdaki olaylar siz ve eşiniz arasında ne sıklıkla geçer?

	Hiçbir zaman	Ayda birden az	Ayda bir veya iki defa	Haftada bir veya iki defa	Günde bir defa	Daha sık (Günde birden fazla)
25. Teşvik edici fikir alışverişinde bulunmak						
26. Birlikte gülmek						
27. Bir şeyi sakince tartışmak						
28. Bir iş üzerinde birlikte çalışmak						

Eşlerin bazı zamanlar anlaşmışlar, bazı zamanlar anlaşamadıkları konular vardır. Eğer aşağıdaki maddeler son birkaç hafta içinde siz ve eşiniz arasında görüş farklılığı veya problem yarattıysa belirtiniz (Evet veya Hayır işaretleyiniz.)

	Evet	Hayır
29. Seks için yorgun olmak		
30. Sevgi göstermemek		

31. Aşağıda ilişkinizdeki farklı mutluluk düzeyleri gösterilmektedir. Orta noktadaki “mutlu” birçok ilişkide yaşanan mutluluk düzeyini gösterir. İlişkinizi genelde değerlendirdiğinizde mutluluk düzeyinizi en iyi şekilde belirtecek olan seçeneği lütfen işaretleyiniz.

()	()	()	()	()	()	()
Aşırı Mutsuz	Oldukça Mutsuz	Biraz Mutsuz	Mutlu	Oldukça Mutlu	Aşırı Mutlu	Tam Anlamıyla Mutlu

32. Aşağıda belirtilen cümlelerden, ilişkinizin geleceği hakkında ne hissettiğinizi en iyi şekilde tanımlayan ifadeyi lütfen işaretleyiniz.

	A. İlişkimin başarılı olmasını o kadar çok istiyorum ki, bunun için yapamayacağım hiçbir şey yoktur.
	B. İlişkimin başarılı olmasını çok fazla istiyorum ve bunun için elimden gelen her şeyi yapacağım.
	C. İlişkimin başarılı olmasını çok fazla istiyorum ve bunun için payıma düşeni yapacağım.
	D. İlişkimin başarılı olması güzel olurdu, fakat bunun için şu anda yaptıklarımın daha fazlasını yapamam.
	E. İlişkimin başarılı olması güzel olurdu, fakat ilişkimin yürümesi için şu anda yaptıklarımın daha fazlasını yapmayı kabul etmiyorum.
	F. İlişkim asla başarılı olamayacak ve ilişkimin sürmesi için elimden gelen daha fazla şey yok.

EK 3: SPANİER (1976) TARAFINDAN GELİŞTİRİLEN ORJİNAL ÇİFT UYUM ÖLÇEĞİ

APPENDIX

DYADIC ADJUSTMENT SCALE

Most persons have disagreements in their relationships. Please indicate below the approximate extent of agreement or disagreement between you and your partner for each item on the following list.

	Always Agree	Almost Always Agree	Occasionally Disagree	Frequently Disagree	Almost Always Disagree	Always Disagree
1. Handling family finances	5	4	3	2	1	0
2. Matters of recreation	5	4	3	2	1	0
3. Religious matters	5	4	3	2	1	0
4. Demonstrations of affection	5	4	3	2	1	0
5. Friends	5	4	3	2	1	0
6. Sex relations	5	4	3	2	1	0
7. Conventionality (correct or proper behavior)	5	4	3	2	1	0
8. Philosophy of life	5	4	3	2	1	0
9. Ways of dealing with parents or in-laws	5	4	3	2	1	0
10. Aims, goals, and things believed important	5	4	3	2	1	0
11. Amount of time spent together	5	4	3	2	1	0
12. Making major decisions	5	4	3	2	1	0
13. Household tasks	5	4	3	2	1	0
14. Leisure time interests and activities	5	4	3	2	1	0
15. Career decisions	5	4	3	2	1	0
	All the time	Most of the time	More often than not	Occasionally	Rarely	Never
16. How often do you discuss or have you considered divorce, separation, or terminating your relationship?	0	1	2	3	4	5
17. How often do you or your mate leave the house after a fight?	0	1	2	3	4	5
18. In general, how often do you think that things between you and your partner are going well?	5	4	3	2	1	0
19. Do you confide in your mate?	5	4	3	2	1	0
20. Do you ever regret that you married? (or lived together)	0	1	2	3	4	5
21. How often do you and your partner quarrel?	0	1	2	3	4	5
22. How often do you and your mate "get on each other's nerves?"	0	1	2	3	4	5

23. Do you kiss your mate?	Every Day	Almost Every Day	Occasionally	Rarely	Never
	4	3	2	1	0
	All of them	Most of them	Some of them	Very few of them	None of them
24. Do you and your mate engage in outside interests together?	4	3	2	1	0

How often would you say the following events occur between you and your mate?

25. Have a stimulating exchange of ideas	Never	Less than once a month	Once or twice a month	Once or twice a week	Once a day	More often
	0	1	2	3	4	5
26. Laugh together	0	1	2	3	4	5
27. Calmly discuss something	0	1	2	3	4	5
28. Work together on a project	0	1	2	3	4	5

These are some things about which couples sometimes agree and sometime disagree. Indicate if either item below caused differences of opinions or were problems in your relationship during the past few weeks. (Check yes or no)

	Yes	No	
29.	0	1	Being too tired for sex.
30.	0	1	Not showing love.

31. The dots on the following line represent different degrees of happiness in your relationship. The middle point, "happy," represents the degree of happiness of most relationships. Please circle the dot which best describes the degree of happiness, all things considered, of your relationship.

0	1	2	3	4	5	6
Extremely Unhappy	Fairly Unhappy	A Little Unhappy	Happy	Very Happy	Extremely Happy	Perfect

32. Which of the following statements best describes how you feel about the future of your relationship?

- 5 I want desperately for my relationship to succeed, and *would go to almost any length* to see that it does.
- 4 I want very much for my relationship to succeed, and *will do all I can* to see that it does.
- 3 I want very much for my relationship to succeed, and *will do my fair share* to see that it does.
- 2 It would be nice if my relationship succeeded, but *I can't do much more than I am doing now* to help it succeed.
- 1 It would be nice if it succeeded, but *I refuse to do any more than I am doing now* to keep the relationship going.
- 0 My relationship can never succeed, and *there is no more that I can do* to keep the relationship going.